

**EXKLUZIVNÍ ROZHOVORY
S ÚČASTNÍKY ŠUMAVSKÉ BLOKÁDY**

STR. 14–17

**DESET LET OD PROTESTŮ
V ITALSKÉM JANOVĚ**

STR. 11

**BĚLORUSKO – KRIZE,
O KTERÉ SE NESMÍ PSÁT**

STR. 9

**DRUHÉ DĚJSTVÍ
REVOLUCE V EGYPTE**

STR. 5

TVÁŘ FAŠISMU 21. STOLETÍ

KRITICKÁ ANALÝZA SOUVISLOSTÍ BREVIKOVY ČINU

NEJVĚTŠÍ LEVICOVÝ FESTIVAL V EVROPĚ

REPORT:

Každý rok se koná v Londýně velký antikapitalistický festival *Marxismus*. Zde se antikapitalista z Čech, kde je levicové hnutí stále v plenkách, má možnost setkat s tisíci levicových aktivistů z různých zemí a různých názorových proudů, má možnost navštívit desítky přednášek levicových řečníků zvučných jmen. Loni byl hostem slavný filosof Slavoj Žižek, jehož mnohé knížky vyšly i v češtině. Ten debatoval s Johnem Hollowayem, proslulým anarchistou, a Alexem Callinicosem, předním teoretikem naší sesterské organizace Socialist Workers Party (jeho kniha *Against Postmodernism*, tj. *Proti*

postmodernismu, je právě překládána do češtiny). SWP festival *Marxismus* každoročně pořádá.

Callinicos byl mezi přednášejícími i letos, mluvil například na přednášce „Krise a revoluce po arabských revoltách“. Mezi dalšími velkými jmény byli například ekolog John Bellamy Foster, autor knihy *The Ecological Rift: Capitalism's War on the Earth*; literární kritik Terry Eagleton, jehož mnohé knihy vyšly i v českém překladu; fantasy spisovatel China Mieville (v češtině se jeho kniha *Nádraží Perdido* setkala s velkým úspěchem); István Mészáros, autor knihy *Marx's Theory of Alie-*

nation; nebo novinář a spisovatel Tariq Ali. Témata přednášek byla nesmírně různorodá, od popisu revolt ve Španělsku a Řecku, přes semináře o globalizaci, přednášky o občanské válce ve Španělsku (zde spolu debatovali trockista Andy Durgan a anarchista Stuart Christie) po marxistickou teorii umění a filosofii Gramsciho, Negriho, Foucalta a Benjamina.

Ovšem nejzajímavější přednáškou, kterou jsem navštívil, byla ta o revoluci v Egyptě od Sameha Naguiba, předního člena sesterské organizace Socialistické Solidarity v Egyptě, Revolučních socialistů. Tato organizace mnoho let působila v ilegality, její členové byli pronásledováni a bití na policejních stanicích. Sameh mluvil o tom, že revoluce v Egyptě stále pokračuje, armáda ji nemůže jen tak potlačit, protože hrozí, že by se řadoví vojáci a mladší důstojníci obrátili proti svým nadřízeným. Na výsledku revoluce v Egyptě pak závisí situace ve všech arabských zemích.

Marxismus 2011 navštívilo 4500 lidí, byl největší za posledních deset let. Pokud jste ho zmeškali, máte možnost přidat se k nám příští rok. Podrobnosti o programu a o možnostech, jak se přihlásit, budou zveřejněny na naší webové stránce www.socsol.cz.

→ Martin Šaffek

DEMONSTRACE: ZASTAVTE KÁCENÍ NA ŠUMAVĚ

REPORT:

Demonstraci uspořádalo Hnutí Duha 5. srpna 2011 před budovou Ministerstva životního prostředí, kde se od 10:00 sešlo na 300 odpůrců kácení a necelá dvacítku příznivců ředitele NP Šumava Stráského. Odpůrci kácení požadovali okamžité zastavení těžby v oblasti Ptačího potoka, striktní dodržování zákonů, celospolečenskou debatu o Národním parku a bezzásohových zónách a v neposlední řadě respektování názorů vědců.

Demonstrace se konala formou projevů významných osobností. Projevy moderoval herec Petr Vacek. Mimo jiné vystoupil Petr Voříšek (Česká spo-

lečnost ornitologická), jenž oznámil podání stížnosti k Evropské komisi, jelikož těžba není v souladu s podmínkami programu Natura 2000; Jan Skalík referoval o probíhající blokádě a brutálních zásazích policie; Ondřej Liška (předseda SZ) vyzval účastníky k pokračování a ocenil přínos blokujících; dále promluvila socioložka Jiřina Šiklová, profesor lesnictví Josef Fanta, za iniciativu ProAlt Jan Černý a další. Rozdíl mezi odpůrci kácení a jeho příznivci se projevil i tím, že organizátoři dali prostor promluvit bývalému starostovi Horské Kvildy Ivanu Janouškovi.

Celá demonstrace proběhla bez konfliktů a zhruba po hodině byla ukončena předáním výzvy k ukončení kácení tajemníku MŽP.

Nedomnívám se, že by demonstrace nějak ovlivnila kroky ministra Chalupy, nicméně je důležitá ze symbolického hlediska: vyjadřuje podporu blokujícím a na problém upozorňuje veřejnost. Dále se domnívám, že tento spor má mnohem hlubší celospolečenské kořeny. Jako obvykle zde proti sobě stojí korupční systém a aktivní občanská společnost za přihlížení netečné většinové společnosti. Budoucí vývoj lze samozřejmě těžko odhadovat, nicméně my, aktivní občané, musíme vytrvat v našem úsilí, dokud se neprobudí i zbytek společnosti. Což by s touto arogantní vládou nemuselo trvat až tak dlouho.

→ Tomáš Křemen, člen Mladých

V LIBERCI PROBĚHLO JIŽ TŘETÍ SETKÁNÍ A DISKUSE O SKUTEČNÉ DEMOKRACII

REPORT:

V úterý 12. června se již potřetí sešli na Šaldově náměstí před OC Plaza liberečtí občané, aby spolu diskutovali o současném stavu politiky, republiky, svého města, ale i společnosti a demokracie jako takové, a hledali možná řešení. Setkání pořádala otevřená iniciativa Skutečnou demokracii teď – Demokracie Real Ya – Liberec, jež navazuje na panevropské hnutí vzešlé ze Španělska, které se postavilo současnému neoliberálnímu tlaku a podřízení demokratického systému honbě za ziskem.

První setkání proběhlo 21. června tohoto roku a dorazilo na něj téměř 90 lidí (autor těchto řádků napočítal cca 85, ostatní účastníci podobně). Hned v počátku bylo jasné deklarováno, že jde o akci, kterou nezaštiťuje žádná politická strana či hnutí, nicméně k vystoupení jsou zváni všichni, tedy i zástupci případných politických uskupení.

Přítomné tehdy neodradilo ani extrémně nepříznivé počasí a přivalové deště. První setkání mělo informační charakter a organizátoři si připravili stan s promítáním záběrů protestů ze španělských i ostatních evropských měst. Cílem bylo Liberečany informovat o samotném „Hnutí 15.máje“, jak se někdy vlna protestů valících se Evropu pojmenovává. Debata se nadále točila kolem současné politické situace v zemi a nevyhnula se ani kritice libereckých poměrů. Zajímavý příspěvek přednesl i pedagog z liberecké TUL, filozof

Václav Umlauf. Nicméně na akci zazněly i názory na podporu vlády a reforem a nesouhlas s protesty v Evropě.

Přítomni byli i novináři. Těžko říci, zda je neznalost počtů, lenost nebo bůhvíjaký úmysl vedly k tomu, že o akci napsali (Liberecký deník), že ji navštívilo 20 lidí..

Na prvním setkání byl dohodnut termín dalšího setkání, které se konalo hned za týden, 28. června. Lidí dorazila asi padesátka a setkání navazovalo na první mítink. Opět byla připomenuta podstata hnutí ve Španělsku, odmítnutí neoliberálních reforem, požadavek zavádění prvků přímé demokracie a skutečný boj s korupcí – tedy konkrétní potrestání konkrétních viníků. Na tuto akci si již sami občané připravili vlastní referáty, jako například o situaci na Islandu, kde se lidé vzbouřili, vyvlastnili finanční domy, které národní ekonomiku zavlekly do dluhů, a postavili bankéře a politiky před soud (ty, kteří nestihli ze země prchnout). Na setkání bylo dohodnuto, že další termín mítinku bude opět na stejném místě, ale za 14 dní. Své příspěvky zde přednesli zástupci některých politických iniciativ, jako například iniciativy Je čas nemlčet, Nové antikapitalistické levice, členové ČSSD nebo Změny pro Liberec. Lidé byli vyzváni, aby se aktivně účastnili politiky jak státní, tak i komunální.

V úterý 12.7.2011 se sešlo v Liberci asi 40 lidí. Místo setkání bylo stejné – libe-

recké Šaldovo náměstí. Tentokrát ale mělo setkání již připravené, předem dohodnuté a odsouhlasené téma – „Korupce: zločin nebo systémový prvek českého kapitalismu?“ Setkání zahájil jeden z řečníků, který se věnoval tématu tolerance korupce v české společnosti ve své bakalářské práci. Na setkání vystoupili i podobně smýšlející občané ze saské Lužice, kteří přijeli akci do Liberce podpořit, a měli připravený referát o vnímání odpovědnosti za ekonomické problémy a dluhy v Evropě u nich v Německu. Na akci vystoupil i člen iniciativy ProAlt a samozřejmě hlavně řada občanů se svým názorem na situaci ve městě, zemi, ale například i na roli ratingových agentur jako nedemokratických komerčních subjektů. Diskuse se točila kolem konkrétních zkušeností s korupcí a kolem jejích dopadů na životy lidí.

Na setkání byl dohodnut čas dalšího setkání – 26.7. na stejném místě, ale i přípravná schůzka k tomuto setkání, na které se budou doladovat další detaily nadcházejícího mítinku i obecná strategie. Bylo dohodnuto, že tato schůzka proběhne vždy týden před mítinkem v 18.00 hodin v restauraci Černý kůň na Nerudově náměstí. Podle organizátorů je každý z Liberečanů zván nejen na samotné mítinky, ale i na tato pracovní setkání.

→ Převzato z www.nasliberec.cz,
Redakčně kráceno

VEŘEJNÉ SLYŠENÍ K TÉMATU „CHCEME STEJNÝ METR“ OVLÁDLI DÍKY SENÁTOROVI ANTLOVI (ZA ČSSD) PRAVICOVÍ EXTREMISTÉ

Z DOMOVA:

Ústavně-právní výbor Senátu ČR pořádal veřejné slyšení na téma „Chceme stejný metr – tresty a legislativa“. Důvodem pro to, aby se senátoři zabývali tímto neexistujícím problémem, byla údajně iniciativa občanského sdružení HERPNO – Hnutí za efektivní řešení problematiky nepřizpůsobivých obyvatel.

Akce se odehrávala v hlavním sále Senátu, který byl takřka do posledního místa zaplněn senátory, soudci, státními zástupci, policisty, lidmi z nevládních iniciativ a pravicovými extremisty. Legitimizaci idejí krajní pravice a jejich představitelů umožnil předseda Ústavně-právního výboru Miroslav Antl (zvolen za ČSSD), který shromáždění svolal a řídil. Krom jiných zde byl přítomen i známý, velmi aktivní extremistka Jan Kopal a letitý ideolog krajní pravice Jan Skácel. (...)

HERPNO na svém webu píše doslova toto: „Ve středu 2. června se zástupci našeho sdružení setkali v Praze s panem senátorem JUDr. Miroslavem Antlem, který našemu sdružení přislíbil oficiální podporu v rámci iniciativy „Chceme stejný metr“. Pan senátor Antl se ztotožňuje s našimi názory a podpoří v horní komoře Parlamentu ČR přijetí a projednávání petice, kterou na stránkách www.chcemestejnymetr.cz podepsalo již okolo 13ti tisíc občanů.“ (<http://www.herpno.wz.cz/>)

Veřejné slyšení se odehrávalo ve třech rovinách: legislativně právní, k meritu věci a čistě politické. V prvním případě se vyslovovali odborníci, ve druhém prezidentka Unie státních zástupců, v politizující části vystoupili hlavně extremisté a další bojovník proti Romům, senátor Pavel Lebeda, zvolený taktéž za ČSSD.

LEGISLATIVNĚ PRÁVNÍ ROVINA

V této části se řečníci zabývali dvěma okruhy otázek:

- Zda snížit věkovou hranici trestní odpovědnosti z patnácti let níže.
- Zda zvýšit tresty mladistvým pachatelům za závažné trestné činy

František Korbel, náměstek ministra spravedlnosti, začal svůj projev otázkou: „Odradilo by snížení věkové hranice trestní odpovědnosti pachatele rasistického trest-

ného činu, například v Krupce? Obávám se, že nikoli.“ Podle něj je třeba jít jinou cestou než je represe. Především jde o prevenci, například u týraných dětí – těchto případů je mnoho a jejich počet roste.

Jak dále řekl, ministerstvo spravedlnosti se nebrání odůvodněnému zvyšování trestního postihu u mladistvých. Z iniciativy jeho resortu již došlo ke zvýšení trestných sazeb za závažné trestné činy u dospělých.

Ministerstvo spravedlnosti připravuje nový nástroj, ochrannou léčbu pro pachatele, u nichž je zjištěna nějaká abnormalita. „Ochranná léčba by mohla být soudem přičena komukoli, bez ohledu na věk a to až neomezeně dlouho, pokud by to bylo třeba. Minimálně jednou do roka by soud přezkoumával, jestli důvod ochranné léčby i nadále trvá,“ řekl Korbel serveru Romea.cz. Tímto návrhem se Ústavně-právní výbor Senátu zabýval 13. července dopoledne.

Jaroslav Hruška, náměstek ministra vnitra pro bezpečnost, sdělil, že jeho ministerstvo nemá nic proti zpřísnění trestů za závažnou trestnou činnost. Dále chválil svůj úřad, ministerstvo vnitra, že dobře bojuje proti extremismu – sdružení ROMEA před pár dny přerušilo s ministerstvem vnitra spolupráci, protože je přesvědčeno o naprostém opaku.

Stanislav Rizman, předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu, by zvýšil výjimečné tresty u mladistvých z pěti až deseti let na šest až dvanáct let.

Stanislav Mečl, náměstek Nejvyššího státního zástupce, ve svém projevu poukázal na to, že počet stíhaných osob klesá, a to i u mladistvých. Podle něj jsou proti snížení věkové hranice trestní odpovědnosti i lidé z praxe. Z výsledků ankety mezi soudci plyne, že 64,5 procenta z nich je proti snížení věkové hranice, 24,8 procent je pro. Jak Mečl dále zdůraznil, většina evropských států uplatňuje pro trestní odpovědnost stejnou nebo podobnou věkovou hranici.

Libor Vávra, čestný prezident Soudcovské unie ČR, je přesvědčen, že Česká republika patří mezi nejbezpečnější země, alespoň co se týče závažných trestných činů, například vražd, loupežných přepadení a znásilnění.

„Zároveň máme jeden z nejvyšších počtů vězňů v Evropě. Máme dost peněz

a volné věznice, abychom mohli snížit věkovou hranici trestní odpovědnosti u mladistvých a zvýšit jim tresty?“ ptal se Vávra. Měnit zákon podle něj nemá smysl. „Podstatné je, abychom pracovali s mladými lidmi tak, aby se příště již trestné činnosti nedopouštěli. To je přeci úloha společnosti, nikoli zvyšování trestů.“ Podle něj navíc neexistuje přímá úměra mezi zpřísněním trestů a poklesem závažných trestných činů a delší trest nezaručuje vyšší míru pravděpodobnosti, že pachatel se již dalšího zločinu nedopustí.

K MERITU VĚCI

Lenka Bradáčová, prezidentka Unie státních zástupců ČR a náměstkyně severočeského krajského státního zástupce (dozorová státní zástupkyně v případě Patrika z Krupky), na úvod svého projevu řekla, že bude hovořit k meritu věci. Vrátila se k iniciativě, která žádá, aby se měřilo stejným metrem. Ta, jak vyplynulo z jejích dalších slov, je pouze jednou z více nátlakových skupin a akcí, které se snaží prosadit své populistické názory. „Státní zastupitelství však postupuje a bude postupovat podle zákona, nikoli tak, aby nám společnost zatleskala,“ dodala Bradáčová.

Prezidentka Unie pak uvedla příklady chování nátlakových skupin v podobě vyvolávání emocí, podvodů a přímého nátlaku. „U případu z Krupky unikla díky lékařům fotografie napadeného. Pravicoví extremisté toho ihned zneužili a vyvěsili ji na svůj web. Potom nějací podvodníci na facebooku vybírali peníze pro rodiče napadeného, ti se přitom o něj nestarali, napadený žil v dětském domově. Nátlak pokračoval dál, pravicoví extremisté psali výzvy a dopisy.“

Státní zastupitelství přitom požadovalo maximální trest a společnost byla ochráněna, protože na pachatele byla uvalena tzv. ochranná detence. „Jde o zařízení, v němž jsou opatření přísnější než při výkonu trestu,“ řekla Bradáčová Romea.cz o přestávce veřejného slyšení a dodala: „nikdo z pravicových extremistů, ani média, se přitom o ochranné detenci ani nezmiňují.“

Lenka Bradáčová během svého projevu rozvedla příklad z druhé strany:

Dva mladiství ne-romští pachatelé přepadli starší paní (85 let) a jeden z nich ji zavraždil – vbodl jí do těla železnou tyč.

Soudkyně oba dva mladistvé odsoudila za vraždu. Státní zástupkyně se odvolala ve prospěch jednoho z obviněných a požadovala snížení jeho trestu, protože ten vraždu nespáchal, nevěděl předem, co ten druhý udělá. „Nikdo z pravicových extremistů se tehdy neozval, že chce stejný metr na všechny,“ zdůraznila prezidentka Unie státních zástupců. Vzápětí sdělila, že přemýšlí o tom, jaký je skutečný důvod toho, že se pravicoví extremisté ozvali jen u případu z Krupky, jestli spíše nejde o to, že jsou v tomto případě pachatelé Romové, než o to, aby se měřilo stejným metrem.

KRAJNĚ PRAVICOVÉ POLITICKÉ PROJEVY

Typický krajně pravicový projev přednesl Pavel Vaníček z HERPNO. Opakoval běžnou lež extremistů, že stát zvýhodňuje Romy, protože nevyšetřuje a nepostihuje jimi spáchané trestné činy, odsoudil počínání státu za to, že podporuje Romy sociálními dávkami – ty by Vaníček hned zrušil. A nechybělo ani obvyklé nasazování psí hlavy nevládním organizacím, které se zabývají lidskými právy a životem Romů. Ty

Vaníček označil za pseudohumanisty, kterým by stát neměl dát ani korunu, protože celou situaci jen zhoršují a státní peníze tak zmizí bůhví kam.

V celém své dlouhém projevu Vaníček zmínil jediný příklad, který má podle něj prokazovat, že stát neměří Romům stejným metrem, a sice snížení trestu jednoho z mladistvých romských pachatelů z Krupky. Ani po vystoupení autora tohoto článku, v němž Vaníček krom jiného sklidil kritiku za to, že neuvedl více příkladů a jediný případ tak zobecnil, tento krajně pravicový aktivista nezmínil příklady další. Vaníček dále vyhrožoval radikalizací společnosti, když stát nezačne měřit všem stejným metrem. Na závěr pochválil Jiřího Antla za přizvání do Senátu. Ve stejném duchu jako Vaníček pak vystoupil i Skácel.

Projev namířený proti Romům, za který by se nemusel stydět ani Tomáš Vandas, pak přednesl senátor Pavel Lebeda (zvolen za ČSSD, stejně jako Antl). K jeho nejmírnějším tvrzením patřil výraz, že Romové terorizují své okolí. Lebeda hovořil ve stejně zjednodušujících polopravdivých i lživých vzorcích, jako hovoří neonacisté na svých

shromážděních.

Tomu hodně napomáhal předseda Ústavně právního výboru Jiří Antl, který kladl důraz na to, že řečníci v diskusi nesmějí hovořit déle než tři minuty, přitom ty řečníky, kteří se negativně vyjadřovali o Romech a pomlouvali je, nechal hovořit neomezeně dlouho. V diskusi tak díky Antlovi dostali největší prostor Vaníček, Skácel a Lebeda.

Jiří Antl sám se během veřejného slyšení pochlubil, že odolal nátlaku shůry, když měl jako prokurátor na starosti případ Heleny Biháriové. Nadřazení i další politici na něj podle jeho slov tlačili, aby motiv činu pachatelů kvalifikoval jako rasistický, čemuž Antl nepodleh. (Helenu Biháriovou 15. února 1998 ve Vrchlabí napadli opilí sympatizanti hnutí skinheads a zahnali ji do rozvodné řeky, kde o chvíli později málem přišla o život i Eliška Pilařová, která se ji snažila z prudkého proudu vytáhnout).

➔ František Kostlán, Převzato z webu: <http://www.romea.cz/>
Redakčně kráceno a textově korigováno

DRUHÉ DĚJSTVÍ REVOLUCE V EGYPTĚ

ZE ZAHRANIČÍ:

Revoluční proces v Egyptě se prohlubuje. Nyní probíhá dlouhý zápas o budoucnost Egypta, zatímco vládnoucí Vojenská rada se snaží vystupovat proti militantnosti zdola. Phil Margfleet komentuje druhé dějství egyptské revoluce.

První dějství egyptské revoluce kulminovalo s pádem diktátora. Druhé dějství je mnohem komplexnější proces, ve kterém se Egypťané zaměřují na problém diktatury.

Jak konsolidovat a rozšířit své nově nabyté svobody? Jak pokračovat ve změnách? Jak ulehčit problémy každodenního života? Jak se postavit vojenské vládě?

Ve třech oblastech kolektivní akce rychle pokračuje. Hnutí pracujících pokračilo od stávek na počátku února, které sehrály klíčovou roli v přesvědčení vojenských vůdců pro odstranění Mubaraka. Byly zasaženy všechny oblasti průmyslu,

proběhly mnohé akce organizované skupinami na pracovištích a v odborech ohledně tíživých záležitostí: mezd, smluv, penzí, podmínek, odborových práv a zkorumpovaného managementu.

Oficiální Egyptská odborová federace (ETUF) byla nástrojem Mubarakova režimu. Hnutí pracujících ustanovilo Egyptskou federaci nezávislých odborů (EITUF), původně složenou ze 14 odborů. Oslavy prvního máje na náměstí Tahrir, s EITUF jakožto klíčovým účastníkem, znamenaly první příležitost za 60 let, kdy pracující zorganizovali veřejnou demonstraci na národní úrovni bez intervence policie, a poukázaly na to, jak daleko se Egypt dostal od doby, kdy revoluce 25. ledna začala.

NEVYROVNANÉ TEMPO

Tempo průmyslových zápasů je nicméně nevyrovnané. Podle aktivistů v Káhiře zde v průběhu února proběhlo 500 oddělených průmyslových akcí, zatímco v březnu úroveň klesla na 200. Ale v dubnu se úroveň opět zvedla a v květnu jsme mohli zaznamenat nový vývoj včetně první stávky lékařů na národní úrovni. Ta požadovala radikální reformu zdravotních služeb ve jménu sociální spravedlnosti. Syndikát

lékařů, dříve většinou konzervativní profesionální sdružení, byl hluboce ovlivněn náladami populace. Organizoval neohraňovanou stávkovou akci, aby zajistil zvýšení mezd a zvýšení vládních výdajů na zdravotnictví z 3,5 % na 15 % národního rozpočtu.

Muhammad Shafiq, člen stávkového výboru, řekl: „Zdravotní péče není luxusem, ale základním lidským právem. Podnikáme tuto stávkovou akci specificky pro chudé a neprivilegované pacienty.“ Později se premiér a ministr financí setkali s delegací lékařů a přistoupili na hlavní požadavky. To znamená pro každého Egyptana ohromné posílení. Mubarakův režim redukoval veřejné výdaje ve všech oblastech. Stávka ukazuje, jak mohou pracující získat hmatatelné výhody, což zvyšuje jejich sebevědomí v revolučním procesu.

Na vesnici proběhlo od té doby, kdy revoluce začala, přes sto tisíc zásahů do soukromého vlastnictví. Šlo převážně o akce rolníků, kteří se pokoušeli získat půdu zabranou velkostatkářskými rodinami z koloniální éry. Ti profitovali ze zákona platícího od roku 1997, který zachovával dřívějším velkostatkářům právo na půdu distribuovanou fallaheenům (kultivátorům) reformami z padesátých a šedesátých let dvacátého století. Velkostatkáři byli podporováni policií, která násilně prosazovala příkazy k vyklizení, a uspěli v odstranění miliónu farmářů a jejich rodin. Podle Pozemkového centra pro lidská práva bylo v průběhu uplynulé dekády dotlačeno k bídě kolem pěti miliónů lidí, zatímco každý rok bylo v průměru 100 lidí zabito ve sporech, 1000 zraněno a 3000 uvězněno, drtivá většina z nich byli rolníci bojující za přístup k parcelám, které jejich rodiny kultivovaly 50 let.

Nově se ustanovily nezávislé rolnické odbory, které podporovaly kolektivní akci, včetně znovunabytí půdy. V květnu založila konference v Kamshishu, historickém centru rolnických bojů, Odbory egyptských farmářů. Mezi jejich cíli je vybudování národního kooperativního hnutí, řízeného farmáři zdola.

V městech a vesnicích napříč zemí se rozrostly sousedské akční spolky. Stejně jako Lidové výbory na obranu revoluce byly původně zformovány, aby chránily lokální komunity před gangy policistů v civilu, podobných těm, kteří napadli aktivisty na náměstí Tahrir v únoru. Výbory od té doby vedly kampaň za odstranění zkorumpovaných úředníků, za reformování veřejných služeb, včetně vzdělávání, zdravotnictví, zásobování vodou, a vypořádání se s místními záležitostmi jako např. kontrola dopravy. Jejich národní koordinační orgán se sešel poprvé na náměstí Tahrir v únoru. Jejich noviny, Revoluční Egypt, argumentují pro sjednocení rozličných zápasů zdola:

„Inspirující záležitostí v egyptské revoluci a v srdci tuniské revoluce byla jednota a srůstání lidí v průběhu dnů a týdnů... byli sjednoceni jasným a specifickým požadavkem: pád režimu. Každý rozdíl a odlišení, který lidi před revolucí odděloval, zmizel, a nezůstalo nic kromě jednoho rozdílu: rozdíl mezi dobyteli a dobývanými, mezi utlačovateli a utlačovanými, a mezi vládci a ovládanými. Rozdíly zmizely během zápasu a v procesu a přípravách na obětování se pro věc svobody, spravedlnosti a respektu mezi muži a ženami, mezi kopty a muslimy, a mezi mladými a starými... Naše revoluce je stále na počátku a mnoho požadavků revoluce stále čeká na své splnění. Jejich dosažení vyžaduje jednotu, která nás přivedla na náměstí [Tahrir]”

Tento vývoj svědčí o posunu revolučního procesu, který kombinuje ekonomické a politické záležitosti, tlačí kupředu demokratické požadavky a staví se na odpor autoritám. Energie masového hnutí zajišťuje, že navzdory původnímu odporu vojáků, kteří formálně kontrolují Egypt skrze Nejvyšší radu ozbrojených sil, byly klíčové osobnosti Mubarakova režimu pohnány k odpovědnosti – uvězněny a vyšetřovány za zločiny, včetně útoku na revoluční aktivisty a ilegální shromažďování bohatství.

Mubarakova rodina se před pouhými několika měsíci zdála být připravena vytvořit faraónskou rodinu 21. století. Nyní je bývalý prezident v domácím vězení, jeho žena Suzanne byla opakovaně zadržována a přinucena vzdát se miliónů dolarů, a synové Gamal a Ala'a jsou ve věznici Tura, kde režim dříve zadržoval tisíce politických vězňů. Někteří z jejich nejbližších spolupracovníků – včetně bývalých ministrů a šéfů průmyslových korporací a korporací agrobiznisu – byli obviněni z toho, že byli zapleteni do podvodných smluv, které zahrnovaly prodej ohromných oblastí státní půdy za směšné ceny. Ale většina z těch, kteří profitovali z Mubarakových sítí privilegií, je stále na svobodě a aparát státní represe je většinou nedotčený, což podněcuje otázky, jak by měla revoluce pokračovat.

MUBARAKOVI MUŽI

Premiér Sharaf (který byl dosazen generály) a vládnoucí Nejvyšší rada jsou oddáni většině Mubarakovy agendy. Prohlásili, že ekonomická politika se nezmění – navzdory silným důkazům, že 30 let agresivní neoliberalní strategie přineslo ohromné zvýšení nerovnosti. Schválili také dosavadní zahraniční politiku, včetně spolupráce se Spojenými státy a Izraelem – opatření, pod kterými egyptská armáda policejně kontrolovala lidi v Gaze.

Každý jednotlivý člen Nejvyšší rady je dosazen Mubarakem. Většina se netěší

ohromnému bohatství, nashromážděnému zkorumpovanými byznysmeny (například těmi, kteří se seskupují kolem Mubarakových synů); nicméně dostávali velké mzdy, měli domy, dovolené, speciální školy, zahraniční cesty a všechny další výhody, které jsou předpokladem zajištění loajality k diktatuře. Všichni prošli důstojnickými sbory, vytrénovanými a vyzbrojenými Spojenými státy. Byli součástí operací americké tajné služby a projektů „zvláštního určení“, jejichž prostřednictvím byli zajatci polapení USA po celém světě dopravováni do Egypta za účelem mučení.

V únoru, pod ohromným tlakem zdola (a kvůli strachu, že nemohou garantovat loajalitu brancecké armády), odstranili generálové Mubaraka a poskytli lidem částečné svobody, včetně práva na protest a práva utvářet nezávislé politické strany a odbory. Také tyto změny však byly ohraničeny mnoha restrikcemi, a rada přispěchala s referendem o ústavních změnách, které zajistilo, že změny ve volebním systému budou omezeny a kontrolovány.

Hlavní strategií je nyní omezování a kooptace. Rada zachovala proslulé „výjimečné zákony“, zavedené Mubarakem v roce 1981, a to i přes to, že skončení výjimečného stavu bylo klíčovým požadavkem masového hnutí. V březnu vydal Sharaf dekret kriminalizující demonstrace a okupace, omezující byznys a zasahující do ekonomiky. Předepisuje drsné tresty pro ty, kteří takovéto akce „iniciují“. Krátce poté policie zaútočila na demonstraci na náměstí Tahrir, kde zabila minimálně dva protestující. V květnu policie a vojáci pálili na demonstranty, kteří pochodovali k izraelské ambasádě v Káhiře v solidaritě s Palestinci. Demonstranti upozorňovali na den Nakba. Dva další lidé byli zabiti a mnoho vážně zraněno.

Pro levici tyto intervence znamenají novou a nebezpečnou fázi ve strategii omezování. Organizace Revolučních socialistů prohlásila, že zaútočením na demonstranty u ambasády se ministři a generálové veřejně postavili do služeb Izraele – státu s kterým Mubarak uzavřel tolik kompromisních smluv. Bylo jasné, řekli, že „Sharaf a vojáci jsou následníci Mubaraka“.

Bude více rozzlobených demonstrací kvůli hanebnému postoji vlády k Palestině (v době psaní tohoto článku nebyl slib otevřít přechod Rafah v Gaze dosud naplněn). Ve stejnou dobu čelí Egyptáné problémům v každodenním životě. Nezaměstnanost ostře vzrostla, když upadl turismus a stovky tisíc egyptských pracujících utekly z Libye. Ceny základních potravin vzrostly během posledních šesti měsíců o 30 %. Bude armáda intervenovat proti těm, kdo požadují práci, adekvátní

mzdy, a přístup k chlebu a čisté vodě? Jestli ano, intenzifikuje to proces, v rámci něhož se ekonomické a sociální záležitosti stávají nerozlučně spojeny se širšími politickými otázkami. Kdo nyní vládne Egyptu? Jaké mají právo vládnout? Jak mohou být voláni k odpovědnosti?

ZVLÁŠTNÍ VZTAH

Tyto otázky byly dosud zamlženy vírou, kterou mnoho Egyptanů sdílí, totiž že armádu a širší společnost spojuje zvláštní vztah. Během událostí na Tahriru v lednu a v únoru aktivisté deklarovali, že „armáda a lidé jsou jedna ruka“. To bylo nejenom výzvou vojákům zdržet se útoků na protestující, ale také reflexí široce rozšířených názorů o progresivní povaze vojska jakožto instituce – myšlenky asociující klíčové epizody v moderních dějinách Egypta. V roce 1952 hnutí Svobodných důstojníků vedené Gamalem Abdelem Násirem připravilo puč, který odstranil probritskou monarchii; o dva roky později vyhostilo britské vojáky a v roce 1956 zažilo omračující úspěch, když odrazilo spojené invazní síly Británie, Francie a Izraele.

Během padesátých a šedesátých let radikální nacionalistické hnutí vedené Násirem a vyššími důstojníky prosadilo pozemkovou reformu, plnou zaměstnanost a první egyptský státní sociální systém. Tito lidé prosazovali palestinské a arabské kauzy a vytvořili z Egypta ohnisko pro antiimperialistické zápasy naskrz Středním východem. Na Násirovu éru bylo často pohlíženo nostalgicky jako na období ekonomického a sociálního pokroku, ve kterém armáda reprezentovala lidové zájmy.

Násir byl ve skutečnosti vysoce elitářský politický vůdce. Potlačoval levici, uvěznil tisíce dělnických a rolnických aktivistů a koptoval odborářské předáky do krotkého ETUFu. Koncentroval moc v rámci malé skupinky loajalistů v ozbrojených silách, kteří kontrolovali státní kapitalismus vyvinutý podle ruského modelu. V pozdních šedesátých letech, s tím, jak se podmínky většiny Egyptanů dramaticky horšily, vyžadovali pracující a studenti změnu: ve slavném útoku na Svobodné důstojníky tvrdil bývalý komunista Anouar Abdel-Malik, že lid byl jimi zrazen. Egypt upadl do rukou „hltačích byrokracie“, řekl, zatímco lidé existovali pouze jako „zásobárna lidských zdrojů“.

To byl režim, který zdědil prezident Sadat v roce 1970. Použil vysoce centralizovaný systém vytvořený Násirem, aby zavedl novou ekonomickou politiku, vyšel vstříc trhu a nasměroval Egypt směrem k USA. Mubarak, který v roce 1981 následoval Sadata, šel ještě mnohem dále. Podržel armádu v jádru své represivní mašinérie a vybudoval dusivý policejní stát určený

k obohacování svých podporovatelů doma i v zahraničí. Existovala zde kontinuita mezi Násirovými a Mubarakovými režimy – ale rozdíly byly dostatečné na to, aby stimulovaly u mnoha Egyptanů nostalgii po časech, kdy byla armáda stále spojována s radikální změnou, národní nezávislostí a sociální reformou.

Členové dnešní Nejvyšší rady jsou součástí imperialistických sítí, které podporují krále, prince a prezidenty napříč Středním východem – a které chrání Izrael proti Palestincům a hněvu arabských mas. Nemají nic společného s Egyptany, kteří provedli revoluci na Tahriru. Jak si všímá Sameh Naguib, Nejvyšší rada, „zůstává částí starého režimu“. Pokusy generálů zkrotit masové hnutí tuto skutečnost pravděpodobně učiní zřejmou. Méně rozpoznatelná je strategie, kterou začal používat Násir, a kterou převzali jak Sadat, tak Mubarak. Koptování byla vysoce efektivní technika, kterou Násir připoutal ke státu mnoho odborových vůdců a prominentních komunistů. Nabídl jim vysoké úřady v ETUF, vytvořil byrokracii, která byla zprostředkováním mezi armádou a pracovní silou, dusil dělnické hnutí, které bylo nejdynamičtější silou v egyptské politice před tím, než se dostali Svobodní důstojníci k moci.

ODBORY

Během několika dní po pádu Mubaraku se objevili v Káhiře zástupci Mezinárodní organizace práce a mezinárodních odborových organizací, aby se setkali s vůdci nových nezávislých odborů z Egypta. Od té doby se na nové odbory mnohokrát obrátili, aby je ukotvili do mezinárodních odborových byrokracií a jejich konzervativních agend. Současní egyptští vládcí doufají, že zkrotí odborové vedení. Ta mohou rozptýlit energii pracujících – vzrůstající měrou nejdynamičtější součást revolučního hnutí. Aktivisté v nezávislých odborech si musí hlídat pokusy zajistit peníze, globální cestování a status celebrit svým vůdcům. Skutečná solidární aktivita činěná zespoda je nicméně odlišnou věcí.

Pokud nemůže být egyptská revoluce přemožena silou, mohou být její energie rozptýleny jak koptací, tak limitováním demokratického prostoru již získaného masovým hnutím. Generálové a jejich poradci doufají, že krátké období volební etablované politické strany. Muslimské bratrstvo bylo po desetiletí aktivní ve stínu mezi legalitou a ilegalitou a udržovalo si status jediné národní opoziční organizace. Když má nyní svobodu volně působit, zdá se pravděpodobné, že Bratrstvo uzavře dohodu s generály, v rámci níž bude podporovat armádu jakožto garanta národního

„pořádku“. V konečném důsledku tedy bude podporovat stejnou neoliberální agendu, kterou Egyptu přinášeli Mubarak a jeho spolupracovníci.

Generálové si přejí zastavit současný proces změny. Spolu se zájmy byznysu, velkostatkáři a Mubarakovými starými spojenci v USA zamýšlejí, že menší politické reformy budou stačit pro uspokojení masových hnutí a obnovení byznysu jako obvykle. Jistě zde budou další konfrontace s pracujícími, rolníky a aktivisty v ulicích, kteří si přejí rozšířit své svobody, v neposlední řadě aby se mohli vyrovnat s problémy každodenního života. Úkolem levice je spolupracovat se skupinami na pracovišti, nezávislými odbory a lidovými výbory, aby bylo zajištěno, že starý řád nebude schopen převzít iniciativu a vytvořit agendu pro kontrarevoluci. Především je kriticky důležité organizovat nejmilitantnější pracující do nezávislé strany, která může maximalizovat síly lokálních organizací na pracovišti (viz rámeček Demokratická dělnická strana).

➔ Phil Marfleet, převzato ze Socialist Review, červen 2011, Překlad článku Martin Šaffek, <http://www.socialistreview.org.uk/article.php?articlenumber=11686>

DEMOKRATICKÁ DĚLNICKÁ STRANA V EGYPTĚ

Tato nová strana sjednocuje dělnické aktivisty napříč Egyptem. Utvořena pouhé týdny po pádu Mubaraku, nabrala stovky aktivistů, převážně v Káhiře a v oblasti Delt.

Kamal Khahil, přední člen, říká: „Nechceme papírovou stranu, chceme stranu založenou v továrnách a na pracovištích. Stávkující dělníci napříč Egyptem požadovali utvoření strany, která je reprezentuje a která chrání jejich zájmy.“

Připojily se stovky, včetně dělníků v textilkách, zaměstnanců daňových úřadů, dělníků v továrnách na cement, železničářů a řidičů autobusů, průvodčích, mechaniků. Mezi klíčovými požadavky této strany je minimální měsíční mzda 1200 egyptských liber (kolem 3800 Kč). Volá také po opětném zestátnění státních průmyslových podniků, prodaných byznysmanům za Mubaraku, pro odstranění zkorumpovaných manažerů a pro přetnutí ekonomických vazeb Egypta s Izraelem.

MILIONY LIDÍ ZPĚT V EGYPTSKÝCH ULICÍCH

ZE ZAHRANIČÍ:

Miliony protestujících se vrátily do ulic a na náměstí Egypta. A tentokrát jsou odhodláni dovést vládnoucí vojenskou juntou a vládu Essama Šarafa k odpovědnosti.

Okolo milionu lidí se v pátek 8. července shromáždilo na Káhirském náměstí Tahrír, aby žádali spravedlnost pro ty, kteří byli zabiti během povstání proti bývalému prezidentovi Mubarakovi. Několik stovek tisíc lidí také pochodovalo v Alexandrii, Mansouře, Suez, Mahalle a dalších egyptských městech. Na náměstích rostou opět stanová městečka a motor gigantických pouličních protestů táhne lidové hnutí dále.

Požadavek spravedlnosti pro mučedníky a jejich rodiny se stal bezprostředním důvodem pro obnovení protestů takto

masivních rozměrů. Demonstranty popudilo zejména rozhodnutí suezského soudu ze začátku července, kdy bylo sedm policejních důstojníků, obviněných ze zabíjení protestujících, propuštěno na kauci. Za touto novou vlnou demonstrací však stojí hlavně potlačovaný hněv, vycházející z neschopnosti egyptské vlády učinit z revolučních sloganů reálné skutky. Kromě potrestání těch, kteří jsou zodpovědní za zabíjení protestujících, tak kladou Egyptané i další požadavky – mimo jiné zvýšení minimální mzdy a různé sociální programy.

Mustafa Bassiouny, člen Egyptských revolučních socialistů, popsal pro Socialist Worker situaci v Káhiře následovně: „Demonstrací se účastní delegace ze všech možných odborů, dopravci, dělníci z textilní průmyslu či odboráři z daňového

úřadu. Na náměstí Tahrír se spojili s dalšími odboráři z farmaceutického průmyslu či oceláři z továrny Helwan. Členové nově ustavených nezávislých odborů pak nesli transparenty s hesly, požadujícími zrušení zákonů omezujících právo stávkovat, zvýšení minimální mzdy a sociální spravedlnost. Celý dav pak skandoval výzvy k rezignaci Mohamada Hussejna Tantawího, vrchního velitele egyptských ozbrojených sil a zároveň předsedy vojenské junty.“

Masové demonstrace v Egyptě tak nadále pokračují, navzdory snaze předsedy vlády Šarafa „vrátit zemi do normálního života“.

→ Anne Alexander,
ze Socialist Workeru přeložil
Štěpán Lohr

OBAMOVY ŠKRTY POKRAČUJÍ

ZE ZAHRANIČÍ:

Pozdě večer 31. července skončily týdně trvající rituální hádky mezi vládou a republikány ovládaným Kongresem o zvýšení stropu pro zadlužení Spojených států. Čtyřicet hodin před ultimátem představil Obama kompromis mezi radikální a radikálnější variantou škrtnů v sociální oblasti.

Vláda dosáhla navýšení dluhového limitu ze 14,3 na 16,4 bilionů dolarů. Znovu

se o něm bude debatovat až po roce 2012, takže se Obama může nerušeně věnovat své kampani za znovuzvolení. Na oplátku prezident nezruší daňové prázdniny pro nejbohatší a díky škrtnům ozdraví veřejné finance.

První část škrtnů – cca bilion dolarů – bude realizována ihned po schválení Obamova kompromisu. Pak se má sejít komise složená ze šesti republikánů a šesti demokratů, která má do konce roku 2011 sestavit plán škrtnů ve výši dalších dvou bilionů dolarů.

Kritici míní, že se Obama nechal vědomě vmanévrovat do slabé pozice, aby jeho sponzoři z finančních institucí dosáhli svého, aniž by on sám byl viněn ze zodpovědnosti za sociální škrt. Poukazují rovněž na fakt, že se vůbec nemluví o zkrácení rozpočtu na války a zbrojení. Hluboká analýza celkových dosavadních a budoucích výdajů přitom mluví o tom, že jen na války v Iráku a Afghánistánu bylo vynaloženo kolem pěti bilionů dolarů.

Obama před svým nástupem slíbil vytvoření nových pracovních míst pomocí daňových úlev pro firmy. Avšak nezaměstnanost v USA vzrostla na 9,2 procenta. To je úroveň nevídaná od Velké hospodářské krize ze 30. let. Oproti očekávání přitom nezaměstnanost dále stoupá.

Nyní panují obavy, že slabé zotavení ekonomiky skončí a tím dále klesnou i příjmy z daní. To může zhoršit situaci podobně jako v Řecku. V případě USA je to ještě více na místě, protože americká ekonomika závisí ze dvou třetin na domácí spotřebě.

Zatímco v 50. letech minulého století odváděly korporace státu 1,5 dolaru na každý dolar placený fyzickými osobami, nyní platí pouhých 25 centů. Přesto se nemluví o zdanění nejbohatších, kteří přitom v době finanční krize profitovali z vládní pomoci bankám a jejichž bohatství v kontrastu se zbytkem populace roste.

Americký Úřad pro rasovou statistiku mezitím oznámil, že majetek černošských rodin se v důsledku krize trhu s realitami ztenčil na dvacetinu majetku domácností bílých. Hispánské rodiny mají osmnáctkrát menší majetek.

Ratingová agentura Moody's okomentovala kompromis týkající se dluhového limitu slovy: „To jsou vynikající zprávy.“ I burza kvitovala dohodu nejdříve růstem cen akcií, jen aby tyto později znovu oslabily kvůli fundamentálním problémům amerického hospodářství.

→ Thomas Franke

NOVÉ ODBORY NEJSOU NA PRODEJ

ZE ZAHRANIČÍ:

Nové egyptské nezávislé odbory jsou odhodlány vzdorovat všem silám, které je chtějí zkorumpovat a otupit jejich opozici vůči diktatuře a imperialismu. Patnáct dělnických organizací, přidružených k nedávno vzniklé federaci odborů, vydalo na konci června důležité prohlášení. V něm zdůrazňují svou podporu palestinskému národněosvobozeneckému boji a odmítají jakákoli spojení s Izraelem.

V porovnání se starými, prorežimními odbory Mubarakovy éry, lpějí tyto nové

odborny na tom, že mají demokratickou vnitřní strukturu a že pouze funkcionáři řádně zvolení členskou základnou jsou oprávněni hovořit jménem organizace. Tímto se snaží vyhnout situaci, kdy by jménem odborů jednali například politici či aktivisté nevládních organizací a snažili se je zneužít pro své vlastní cíle.

Finanční nezávislost je dalším z hlavních pilířů. Odbory prohlásily, že nebudou přijímat finanční prostředky z žádných zdrojů vyjma členských příspěvků. To je obzvláště důležité jakožto obrana proti

nařčením pravicového tisku, že odbory jsou podporovány ze zahraničí za účelem protistátního spiknutí.

Mezi členskými organizacemi nové federace nezávislých odborů jsou například zdravotnické odbory, odbory finančních úřadů, káhirských řidičů autobusů, pracovníků v telekomunikacích, ale i například rolníků či civilních pilotů.

→ Anne Alexander,
ze Socialist Workeru přeložil
Štěpán Lohr

BĚLORUSKO – KRIZE, O KTERÉ SE NESMÍ PSÁT

ZE ZAHRANIČÍ:

Běloruský prezident Alexandr Lukašenko doporučil novinářům, aby se v tisku nezabývali hospodářskou krizí a nešířili tak poplašné zprávy. Zároveň vyhostil ze země ruské novináře, kteří o nejvážnější běloruské krizi za 17 let Lukašenkovy vlády informovali.

▲ Běloruský rubl: Cena místního „zajíčka“ v porovnání s dolarem prudce padá. Alexandr Lukašenko v červenci odvolal ředitele Národní banky Piotra Prakapoviče.

Na konci května běloruská centrální banka devalvovala oficiální kurz dlouho nadhodnocovaného běloruského rublu o 36%, situace je od té doby napjatá a obyvatelé propadají panice. Na základě nepodložených zpráv o blížícím se deficitu soli, octa, cukru a oleje reagovali lidé hromadným vykupováním těchto výrobků, které sice z pultů zcela nezmižely, ale jejich ceny během několika dnů vzrostly 2-2,5x, v některých případech až 6-8x. V těžké situaci se ocitli především důchodci a nezaměstnaní, kterých jen během května přibýlo na 600 000. Ceny některých potravin byly koncem května

zmrazeny z obavy před dalším zdražováním. Nájem v Minsku vzrostl ve srovnání s dubnem o 20% – agentury tam nyní stanovují místo 250 dolarů za jednopokojový byt ceny na 300 dolarů.

Lidé se nejprve pokoušeli zachránit své úspory masovým skupováním valut, což odstartovalo machinace na černých trzích. Tam je nyní možné nakoupit dolar za 10 000 – 12 000,- běloruských rublů (BYR), tedy za dvoj- až trojnásobek oficiálního kurzu. Generální prokuratura Běloruska aktivně pronásleduje nezávislé internetové stránky, které se zabývají směnou valut. Za účelem boje proti černému

trhu byly mimoto zformovány i speciální oddíly. V městě Bobrujsku v Mogiljevské oblasti například zastavovali neznámí lidé zákazníky místního obchodního centra Vesna a ptali se jich, proč nejsou v práci. Poté telefonovali na pracoviště tázaných a kontrolovali shodu údajů. Vláda se tak oficiálně snaží v nejlepších tradicích Jurije Andropova čelit pracovní nekázní obyvatel a zároveň kontroluje pravděpodobná místa nelegálního obchodu s valutami. Bělorusové, kteří kvůli postupující krizi přišli o práci, jsou takovými opatřeními údajně zaskočení a ztrácejí důvěru v „protikrizové“ kroky vlády.

Přesvědčivé na ně nepůsobí ani vládou zavedené omezení na výběr peněz z kreditních karet. V závislosti na bance je možné z bankomatu najednou vybrat pouze 60 000 – 100 000,- BYR měsíčně pak maximálně 500 000,- BYR. Toto omezení se však nevztahuje na členy vlády a vysoké funkcionáře. „Je třeba měnit bankomaty, pak se člověku podaří sesbírat své peníze po malých částkách. 100 000,- BYR je totiž suma, za kterou teď v Bělorusku při současných cenách ani nelze normálně nakoupit. Vždyť jen balení dětských plen, které ještě před měsícem vůbec nebyly vůbec k dostání, stojí 200 000,- BYR. Obvyčejní lidé si ani nemůžou dojit na nákup, členové vlády ale svými

▲ Ulice v Bobrujsku, Mogiljevská oblast: Krize těžce dolehla především na důchodce a nezaměstnané.

penězi disponují libovolně.", říká Alexandra (26) z Bobrujska. Ve většině běloruských měst tak vznikaly u bankomatů dlouhé fronty, v nichž čekalo cca 50-60 lidí, některé bankomaty přestaly vydávat peníze úplně.

Místo toho, aby lidé kupovali dolary na černém trhu, nebo riskovali, že jejich výplaty budou znehodnoceny inflací, rozhodli se je ukládat raději do různých domácích spotřebičů, které tak z obchodů téměř zmizely. Skupovat se však začalo masově pouze běloruské zboží, protože je zlevněné a dostupné na trzích a v obchodech. Týká se to hlavně běloruských ledniček Atlant, sporáků Gefest, mikrovlnek, praček, počítačů a televizí. Naproti tomu zahraniční zboží silně podražilo a je dostupné jen v omezeném množství. Například troubu od evropského výrobce nikde není možné oficiálně sehnat, je k dostání jen na objednávku na černém trhu, tedy v nepříznivém kurzu. Běloruský ministr zemědělství Michail Rusij prohlásil, že snížení importu zahraničních výrobků je vyvoláno tím, že Bělorusko dovážené výrobky nahrazuje samostatnou produkcí. Zároveň uvedl, že ceny zboží nepovažuje za vysoké a že k žádným problémům na trhu s potravinami nedochází.

Veškeré prodeje začaly internetové

obchody realizovat v dolarech. Pokud zákazník valuty nemá, může si zboží koupit za běloruské rubly, ale v nepříznivém kurzu 10 000,- BYR za dolar. Pokud platí v dolarech, dostane peníze nazpět v rublech, a sice podle oficiálního kurzu 4 946-BYR za dolar.

Ztrátové podniky se úřady snaží zachraňovat formou nuceného odbytu. V jednom oddělení Belarusbanky v Minsku byl za účelem záchrany baranovičského závodu na výrobu bavlny zaměstnancům „doporučen“ nákup koberců, ložního a spodního prádla. Pro každého zaměstnance byla ustanovena minimální kvóta na nákup výrobků tohoto závodu.

4. června proběhlo zasedání rady antikrizového fondu Euroasijského hospodářského společenství, na němž bylo oficiálně potvrzeno poskytnutí finančního úvěru Bělorusku v průběhu tří let ve výši 3 miliardy dolarů. Půjčka bude poskytnuta šesti transakcemi se splatností deset let. První transakce ve výši 800 milionů dolarů byla uskutečněna v červnu. Následné transakce, každá ve výši 440 milionů, budou provedeny v souladu s plněním smluvených nařízení programu stabilizace platební bilance a zkvalitnění konkurenceschopnosti ekonomiky, které rozpracovala vláda Běloruska. Nicméně 800 milionů

dolarů Bělorusku na stabilizaci finanční situace prokazatelně nestačí a k získání každé nové transakce bude země muset dokládat plnění závazků, které na sebe vzala. V rámci podmínek půjčky bude Bělorusko nuceno privatizovat některé státní podniky a prodat svůj podíl v síti plynovodů Beltransgaz Rusku.

Koneckonců, i úvěr ve výši 3 miliard dolarů je podle původních požadavků Běloruska nedostatečný: v květnu se totiž obrátilo k Mezinárodnímu měnovému fondu, od něhož již čerpalo úvěr v letech 2009 a 2010, s žádostí o další úvěr ve výši 8 miliard dolarů. MMF o půjčce rozhodne na podzim. Ruský premiér Putin uvedl, že nejlepším řešením pro Bělorusko by bylo stát se součástí Ruské federace. Minsk tento návrh odmítl komentovat.

Zdroje:

<http://top.rbc.ru/society/20/05/2011/594145.shtml>;
<http://www.kommersant.ru/doc/1655493?isSearch=True>; přímé výpovědi běloruských přátel autorky článku

3. 1. 2011	0.619
1. 2. 2011	0.582
1. 3. 2011	0.578
1. 4. 2011	0.564
2. 5. 2011	0.534
25. 5. 2011	0.546
26. 5. 2011	0.352
1. 6. 2011	0.341
1. 7. 2011	0.335
1. 8. 2011	0.341

Doklad inflace běloruského rublu v rozmezí květen–srpen 2011. Tučně je vyznačen zlom, kdy běloruská vláda začala devalvovat měnu. Měna: BYR, jednotka: Kč/100 BYR. Průměrný kurz za zvolené období: 100 BYR = 0,4 Kč (zdroj: ČNB)

➔ Kateřina Krejčová

▲ Pravoslavný chrám

▲ Bobrujský trh

DESET LET OD PROTESTŮ V ITALSKÉM JANOVĚ

ZE ZAHRANIČÍ:

V červenci to bylo deset let od protestů proti zasedání G8 v italském přístavním městě Janov. Od té doby se mnohé změnilo, ale některé požadavky demonstrantů se dnes ukazují jako stále platné.

Janov byl dalším důležitým krokem ve vývoji alterglobalizačního hnutí, které započalo v prosinci 1999 v americkém Seattlu při protestech proti Světové obchodní organizaci (WTO). Demonstrace v Janově patřily do řady po sobě jdoucích protestů od Seattlu přes Washington, Melbourne, Prahu, Davos, Quebec až právě po Janov. Všude tam se v té době spojily nejrůznější složky sociálních hnutí, odborů, politických stran a nevládních organizací. Jejich protipólem bylo vždy zasedání některé z institucí reprezentující globální kapitalismus. Nová generace začala zpochybňovat stávající status quo. Protesty v Janově měly ukázat, že se hnutí stává silnějším a mezinárodnějším.

A opravdu. Do italského přístavního města se sjeli lidé prakticky z celé Evropy. Janovské sociální fórum, které bylo hlavním organizátorem demonstrací a countersummitu, mohlo hrdě prohlásit, že „občané Evropy zde dávají najevo, že jiný svět je možný.“ Ve čtvrtek 18. července se konal pochod na podporu uprchlíků. Původní plány na menší, přípravnou demonstraci padly ve chvíli, kdy se na pochod městem vydalo 50 000 lidí. Podle jednoho z organizátorů demonstrace to byl okamžik, kdy si uvědomili, že protesty budou opravdu obrovské. Druhý den protestů na sebe vzal podobu řady pochodů, které se vydaly k „rudé zóně“. To byla přísně střežená oblast centra Janova, která byla uzavřena jen pro delegáty G8,

vybrané novináře a politiky, a její hranice vymezoval třímetrový plot zapuštěný do betonových kvádrů.

Vicepremiér Gianfranco Fini nařídil policii, aby „šla po demonstrantech.“ A přesně to policie udělala. Poklidné pochody byly napadány jednotkami těžkooděnců, na účastníky často padal slzný plyn.

STÁTNÍ NÁSILÍ

Při jednom ze zásahů zastřelil příslušník carabinieri (četníci) mladého demonstranta Carla Giulianiho. Dva výstřely zasáhly Carla do hlavy a policejní džíp, ze kterého se střílelo, potom Carlovo bezvládné tělo přejel. Tato policejní brutalita ale měla opačný efekt, než italská vláda očekávala. Na sobotní hlavní manifestaci přijelo na 200 000 odborářů z celé Itálie a společně s dalšími aktivisty se spojili v mohutný, tříset tisíkový pochod. Ať už jste šli v jakékoli části tohoto průvodu, všude byla cítit solidarita se zabitým Giulianiem a nenávisť k jeho vrahům.

I tento protest policie napadala a snažila se vyprovokovat větší střety, což se nepodařilo.

Policie se pomstila v noci na lidech přespávajících v jedné ze škol. Uprostřed noci vtrhla dovnitř a začala kolem sebe bezhlavě tlouci obušky. Záběry z filmových dokumentů zachycující krvavé stopy na stěnách místností a fakt, že několik lidí muselo podstoupit operace kvůli krvácení do mozku, mluví samy za sebe.¹

STÁLE PLATNÉ

Na protesty do Janova se tenkrát vydala i skupina českých demonstrantů. Dvě desítky aktivistů překonaly i hraniční kontroly, které se jako zázrakem znovu objevily mezi hranicemi Rakouska a Itálie.

Mezinárodní mobilizace, kdy z různých zemí přijíždějí větší či menší delegace demonstrantů, byla naprosto běžnou praxí té doby.

V alterglobalizačním hnutí se tenkrát často objevoval názor, že stát mizí, ztrácí jakoukoli moc, a že naše veškerá pozornost by se měla soustředit na nadnárodní korporace. Právě bezohlednost, s jakou policie útočila na demonstranty v ulicích Janova, ukázala, že státní moc není něco, co by mizelo. Naopak, moc nadnárodních korporací a státu se čím dál víc vzájemně proplétá.

Jedním z požadavků, které zaznívaly tak silně v ulicích Janova, bylo zavedení tzv. Tobinovy daně na spekulativní finanční kapitál. Tenkrát se protestujícím politikům i mainstreamová média vysmívali. Jednak je systém mezinárodního finančníhonictví stabilní a jednak by také zásahy nic dobrého nepřinesly, říkali tenkrát. Není to tak dlouho, co v reakci na první vlnu krize Nicolas Sarkozy zavedení Tobinovy daně zmínil.²

V měsících následujících po Janovu se muselo alterglobalizační hnutí vypořádat s následky útoků na Světové obchodní centrum v New Yorku – s válkou proti terorismu a omezováním občanských práv. Ze sítí, které vznikaly během protestů proti G8, WTO, MMF, Světové bance apod., se podařilo vytvořit akční propojení, které se postavilo válce proti Iráku a zorganizovalo největší protest v dějinách lidstva. To bylo ale až 15. března 2003.

➔ Jan Májiček

¹ O průběhu demonstrací včetně příkladů policejní brutality svědčí dokument Genova Libera, který je možné shlédnout i stáhnout na internetu

² BBC, Sarkozy to press for 'Tobin Tax' (<http://news.bbc.co.uk/2/hi/8264774.stm>)

TVÁŘ FAŠISMU 21. STOLETÍ

ANALÝZA:

Útoky Anderse Behringa Breivika v pátek 22. července si vyžádaly životy 76 převážně mladých lidí. A mohlo jich být ještě mnohem více, kdyby dopravní zácpa nezabránila odpálení nálože o 950 kilogramech v centru Osla před koncem pracovní doby a kdyby nestála náhodou nad sklepením, které ztlumilo sílu výbuchu.

Šokující je osobní brutalita útočníka. Dle očitých svědků během hodiny a půl trvajícího masakru na ostrově Utoya poslouchal hudbu ze svého iPodu a smál se při střelbě do zcela bezbranných lidí.

Breivik se pečlivě připravoval nejen na samotné atentáty, ale i na svou následující slávu. Jeho traktát o 1500 stránkách s názvem 2083 – Evropská deklarace nezávislosti, šířený po internetu, nám nyní slouží k zmapování jeho myšlení.

KOLIK „OSAMĚLÝCH VLKŮ“?

Skládá se z ideologické části, která se zcela shoduje s islamofobními blogy. Pak z praktického návodu pro atentátníky, z vlastního rozhovoru a z deníku, ve kterém píše mj. o své cestě do Prahy a tamní jedinečné možnosti – střelbě z kalašnikova nebo o svých počítačových hrách.

Kvůli ješitnosti autora samozřejmě nelze brát všechno vážně. Chlubí se sice svými skvělými podnikatelskými úspěchy, ve skutečnosti však dvakrát zbankrotoval a bydlel u matky ve svém dětském pokoji.

Pronajal si zemědělský statek, aby mohl nenápadně objednat velké množství hnojiva pro svou nálož. Zatím se stále neví, kdo mu v roce 2007 poslal v přepočtu 2 milióny Kč, aby se mohl naplno věnovat svému plánu.

Norská policie a mezinárodní média by sotva mluvila o „osamělém vlku“, kdyby se jednalo o islamistického teroristu. Např. v britském tisku se ihned po atentátu objevily výzvy muslimské komunitě, aby zabránila mladým souvěrcům páchat tak hrůzné zločiny.

Z Breivikova textu je sice patrné, že žije ve zvláštním ideologickém světě, avšak zdaleka není jeho jediným obyvatelem. Ano, možná plánoval a vykonal svůj útok sám. Patrně je i chorobný nacista a má problémy se svou identitou a s ženami. Zároveň je však zcela jasné, že je součástí rasisticko-nacionalistického prostředí.

RÉTORIKA

Dlouhých deset let byl Breivik aktivním členem antiimigrační norské Strany

pokroku, kde působil i jako místopředseda místní mládežnické organizace. Jiný člen této strany zveřejnil minulý rok text s názvem Sen o Disneylandu, ve kterém mj. klade norským sociálním demokratům otázku „Z jakého důvodu jste vrazili dýku do zad naší vlastní kultury?“

Norská Strana pokroku se postupně přeměnila v neoliberální stranu se silnou nacionalistickou a xenofobní složkou (podobnou Machově Straně svobodných občanů v ČR). Původně však patřila do spektra stran, jakými jsou nizozemská Strana pro svobodu (vůdce Geert Wilders), belgická Vlaams Belang, Svobodná strana Rakouska (Jörg Haider, nyní HC Strache), Dánská lidová strana, Švédští demokraté, Opravdoví Finové, francouzská Národní fronta (Le Pen), italská Liga Severu, Švýcarská lidová strana, maďarský Jobbik nebo Slovenská národná strana. Jde o strany s fašistickou rétorikou, kterým však většinou chybí bojové oddíly v ulicích.

O vybudování podobné strany v ČR se pokoušela Národní strana (za níž kandidoval Ladislav Bátor), která na své akce pozvala jak Wilderse, tak i anglického nacistu Griffina. Po krachu tohoto projektu převzaly štafetu Suverenita Jany Bobošíkové a v poslední době možná i Strana Práv Občanů ZEMANOVCI.

„KONZERVATIVNÍ REVOLUCE“

Breivik ze Strany pokroku vystoupil a v Anglii se stýkal s vedením fašistické English Defence League. Sám Breivik tvrdí, že byl spoluzakladatelem její norské kopie Norwegian Defence League.

Ve svém elaborátu odkazuje nejen na Národní stranu v ČR, ale i na tuzemskou nacistickou bojůvku Národní odpor a pozdravuje své „bratry a sestry v České republice“. O ČR dále píše jako o jedné z evropských zemí, jež jsou nejméně „zamořené multikulturalismem“, tj. nejvíce rasistické. A není ani divu, že se naši čeští fašisté, kteří Brevikovi veřejně (i když anonymně) poděkovali.

Málokdo však Breivika označuje za fašistu, neboť se od nacismu výslovně distancuje.

Pilíři jeho ideologie jsou prvky křesťanského fundamentalismu, mýtus o templářích jakožto elitních jednotkách v křížové výpravě do Svaté země, mluví o „konzervativní revoluci“, která má zachránit „západní kulturu“ před jhem islámu.

FAŠISMUS

Breivik často využívá klasický repertoár rasových „teorií“; často mluví o rasách nebo o kmenech. Např. opakovaně běduje nad „genocidou nordické rasy“, čímž myslí pokles procentuálního podílu modrookých blondáků, např. v populaci USA.

Touto smyšlenou genocidou dokonce zcela relativizuje Hitlerovu genocidu na Židech, kterou odsuzuje v podstatě jen jako taktickou chybu. Antisemitismus je dle něj nesmysl, protože Židé (a hinduisté) jsou prý spojenci Evropy ve válce proti islámu a Izrael je v tomto boji tvrzí zásadního významu.

„Kvůli němu (Hitlerovi) vymírají germánské kmeny, a pokud nedokážeme během dalších 20 až 70 let zvítězit, pak možná vyhynou úplně“, píše. „Kvůli svému šílenému tažení a následné genocidě šesti miliónů Židů... Hitler svým lehkovážným a neodpuštělným jednáním málem vše zničil a zůstane navždy znám jako zrádce nordicko-germánských kmenů...“

„Byla většina německých a evropských Židů neloajální? Ano, alespoň tzv. liberální Židé. Podobně jako dnešní liberální Židé, kteří se staví proti nacionalismu/sionismu a podporují multikulturalismus. Židé, kteří dnes podporují multikulturalismus, jsou pro Izrael a sionismus (izraelský nacionalismus) stejnou hrozbou jako pro nás.“

„Proto bojujme společně s Izraelem, s našimi sionistickými bratry, proti všem anti-sionistům, proti všem kulturním marxistům/multikulturalistům. Konzervativní Židé byli vůči Evropě loajální a bylo třeba je odměňovat. On je však místo toho všechny pronásledoval.“

ANTISEMITA

Breivik je antisemitský sionista, což na ultrapravicí již dávno není výjimečným jevem. Nacistům pak spílá nikoliv za zavrženíhodné cíle, ale za špatný postup:

„Dnešní konzervativci a rádoby-nacisté jsou ignoranti, když jsou tak posedlí Židy. V Západní Evropě žádný židovský problém není (s výjimkou Británie a Francie), protože jich v Západní Evropě máme jen jeden milión ... Na druhou stranu v USA s více než šesti milióny Židy židovský problém skutečně existuje.“

Avšak „démonizace nacismu se po šesti desetiletích indoktrinace... změnila v nevědomou vžitou pravdu... Proto se vyhýbejte řečem o rase. Jde nám o válku kulturní, ne rasovou! Pokud věříte, že jde o rasovou

válku, tak si to nechávejte pro sebe, neboť je bezpochyby kontraproduktivní na tyto názory upozorňovat.“

Nemůžeme se pak divit jeho stykům i s otevřeně antisemitskými nacisty z Britské národní strany či z německé NPD (Nationaldemokratische Partei Deutschlands). Považuje je za mírně zmatené spolubojovníky.

Krátce před útoky poslal svůj manifest na 1003 mailových adres, z nichž mnohé prozrazují otevřeně nacistické názory svých majitelů (jako aryan, 88 apod.)

Pro posuzování Breivikovy ideologie je ještě důležitější analýza fašismu, která musí jít nad rámec pouhého vyjmenování specifických bludů toho či onoho proudu fašistické ideologie.

ANALÝZA

Společenská základna fašistického hnutí je tvořena středními vrstvami, znejistěnými krizí kapitalismu.

V ČR jedna politická strana středních vrstev za druhou zrazuje své voliče a končí na smetišti dějin. ODA, KDU-ČSL, SZ, VV – žádná z nich nebyla s to splnit střední vrstvě sen o rozkvětu a prosperitě. A každá s sebou stáhla do hrobu i kus iluze o demokratičnosti dnešních poměrů.

I na úrovni EU vedou zhoršující se životní podmínky velké většiny populace k nedůvěře vůči institucím, které tyto změny prosazují na kontinentální úrovni.

Vládnoucí třídy na tuto situaci reagují dalším omezováním demokratických mechanismů a kuloárním rozhodováním ve všech záležitostech většího významu. Jeden z nejlepších příkladů je tajnostkářství představitelů EU ve věci současné ekonomické krize.

Střední vrstva, zrazena „těmi nahoře“ a ve strachu z „deklasizace“ a ze ztráty své společenské pozice, je uvězněna mezi dvěma hlavními společenskými třídami – mezi kapitalisty a pracujícími. V této situaci touží po starých jistotách a po starých, až mýtických pořádcích, po jakési královodní sounáležitosti národa, rasy či kmene. Při hledání viníků vychází jak z prastarých předsudků a klišé, tak i z těch, které jí vládnoucí ideologie nově naservírovala.

DEFINICE NEPŘÍTELE

Victor Klemperer, židovský lingvista, který přežil nacismus v úkrytu v Drážďanech, ve své knize LTI – Lingua Tertii Imperii (Jazyk Třetí říše) označil za nejdůležitější znak jazyka nacistické propagandy uvozkovky. Nacistická propaganda totiž zpochybňuje interpretace svých soupeřů, aniž by se obtěžovala s vlastní definicí. Každému je pak v detailech ponechána volnost ve výběru vlastních předsudků a interpretací.

Fašistická ideologie se tak podobá starému skladišti plnému zboží pochybné kvality.

Zde jsou důležité dva rysy: za prvé je nutné určit mocného vnějšího nepřítele, který „nás“ ohrožuje – pro nacisty to byli Židé, pro dnešní křižáky je to islám. A za druhé, veškeré vnitřní konflikty a boje společnosti musí být interpretovány jako součást vnějšího boje. Každý odpůrce fašistů je vědomým nebo pomýleným spolupachatelem zločinu vnějšího nepřítele, od kterého se musí „národní organismus“ apod. „očistit“.

Stejně jako Hitler vidí i Breivik cíl své mise v ochraně evropské civilizace a křesťanství proti barbarům z Východu. A stejně jako Hitler se obává „dýky do zad“, v jeho případě ze strany elity složené z „multikulturalistů/kulturních marxistů“, proti kterým se mohou v budoucnu nasažit i atomové zbraně.

HNUTÍ

Fašismus se však nedefinuje pouze ideologií, ale i tím, že chce své cíle prosazovat organizovaným násilím na ulici – nejlépe masovým hnutím. A právě o takovéto hnutí Breivikovi jde. Na rozdíl od většiny podobných atentátníků, kteří se většinou raději zabíjejí, než aby padli do rukou státu, se vzdal policii telefonicky před jejím příjezdem. Samotný masakr totiž nebyl dovršením, ale pouhým počátkem jeho úsilí.

Breivik zatím svou brutalitou udělal takovému hnutí medvědí službu. I sám jeho útok svědčí o slabosti jeho ideologického směru v Norsku, kde jeho Norwegian Defence League ani neprorazila do ulic. Jeho čin je také výrazem frustrace.

Směsice jeho ideologických vývodů, ani všeobecné odsuzování jeho činů ze strany médií však nejsou důvodem k tomu,

abychom si mysleli, že Breivik si nenajde následovníky. Mediální odsuzování je čistě rituální. Mluví se o Breivikovi jako o jedinci, aniž by se věnovala pozornost souvislostem a společenskému dosahu jeho ideologie, za kteréžto situace mohou netušeně povstávat noví Breivikové.

Je třeba si uvědomit, že se nejedná výhradně o norský fenomén. Breivik svůj manifest napsal v angličtině a téměř vůbec v něm necituje Nory, ale především Američany, Kanadány a Brity.

Člen English Defence League a fanoušek templářů Paul Ray se ihned po masakru v Oslu od Breivika distancoval. O týden později se však přiznal, že mohl být jeho učitelem, a přidal: „Poskytl mi platformu a profil.“

Ani ne dva týdny po masakru se sešly tisíce nacistů z celé Evropy na festivalu v maďarském Verőce, kde poslouchali švédskou nacistickou zpěvačku Saga, kterou Breivik opěvoval na třech stránkách svého textu.

Facebook maže anglické stránky velebící Breivika. Přesto stačilo pár dní na to, aby se desítky lidí přihlásili k názoru, že je hrdina. V ruštině je takových stránek tučet se stovkami přívrženců.

PLODNÁ ŽUMPA

Český server White Media zveřejnil text Obhajoba Anderse Breivika. Mnohem významnější je český islamofobní server Eurabia.cz, který se odvolává jak na Breivikovu oblíbenost, amerického sionistu Roberta Spencera, tak na antisemitskou, nacistickou Britskou národní stranu. Od Breivikova „nešťastného činu“ se vlažně snaží distancovat takto: „Celý incident může být jen tzv. psychologickou operací za účelem diskreditace sílícího národovec-

kého a euroskeptického hnutí. Obsahuje totiž mnoho nesrovnalostí a nápadně připomíná útoky pod falešnou vlajkou (false flag).“

Europoslanec za italskou Ligu Severu Borgezio v rádiu prohlásil, že některé Breivikovy myšlenky „jsou dobré, některé prostě výborné“; pro kandidáta francouzské Národní fronty Jacques Coutelu je Breivik „odbojář, ikona“ a „vizionář, který čelí narůstající islamizaci Evropy“.

Islamofobie se vládnoucím třídám ohromně hodí. Při „velké hře“ imperialistických tažení za nadvládu nad euroasijským kontinentem, Irákem, Afghánistánem, Kavkazem a Střední Asii, slouží islamofobie k demonizaci tamního obyvatelstva a jeho odporu před obyvateli okupantských zemí.

V zemích severní polokoule slouží k demonizaci nejchudších imigrantů z bývalých kolonií, na kterých se vyzkouší represivní postupy, jež se potom používají proti všem nepohodlným:

Americká armáda nemučí v Iráku jen členy Al Káidy, ale i americké občany; britská policie se kryje zákony proti terorismu, když neustálými pouličními kontrolami šikanuje černošské děti; rakouský stát zase pod praporem boje proti teroru pronásledoval ochránce zvířat. Fašisté a rasisté všech odrůd jen opožděně naskočili do rozjetého vlaku islamofobie.

Bylo by proto pošetilé čekat od establishmentu boj proti rasismu a bylo by nebezpečné čekat od státu boj proti fašismu.

ANTIFAŠISMUS A PRACUJÍCÍ

Když mluvíme o střední vrstvě jako o hlavní společenské základně fašismu, tak to samozřejmě neznamená, že by pracující byli vůči rasismu nebo fašismu imunní. Ale jejich společenská pozice v blízkosti dna znamená, že mají menší potřebu najít si obětní beránky a mají spíše rovnostářský instinkt, ne elitářský.

Obzvlášť když se v krizi na obranu svých životních podmínek začínají ztožňovat s odbory. Tehdy rychle vstřebají pragmatickou logiku společného boje všech pracujících proti kapitálu, bez rozdílu barvy pleti nebo náboženského vyznání.

Velmi brzy se pak v praktických bojích sami přesvědčí, že společenské konflikty nejsou odvozené z vnějšího rozporu. Rasismus, homofobie a celá plejáda dalších předsudků naopak slouží vládnoucí třídě k obohacování na úkor neprivilegovaných mas doma i na válečných bojištích.

Antifašistická levice se především musí snažit rozehnat fašisty všude tam, kde usilují o politické vystupování. Zároveň se však musí snažit o vybudování třídně uvědomělých organizací pracujících, které

hledí za horizont dnešního společenského systému a nebojí se vystupovat na všech frontách boje proti vládnoucí třídě. Důležitý je boj ekonomický, ale i odpor proti politickému útlaču a ideologickým projevům upadajícího systému.

V české kotlině je z tohoto hlediska naprosto obdivuhodná práce iniciativy ProAlt. Ta byla založena hlavně za účelem boje proti sociálním škrtům, ale během krátké doby své existence se dokázala jasně vyprofilovat i v mnoha dalších tématech. Vyvinula formu organizace, která předbíhá společenskou situaci v zemi, a má proto malý, ale přesto znatelný vliv na dění v ČR.

Celý svět nyní vstupuje do nové fáze třídních konfliktů, ty přitom dosahují nejvyššího stupně na evropském kontinentě. Kvůli nedozrálému politickému projektu vládců a bojovné tradici zdejších pracujících představuje EU jeden z nejslabších článků světového systému.

V konečném důsledku bude záviset na každém z nás, jestli zde zvítězí naděje na racionálnější společenské uspořádání bez vykořisťování a útlaču, nebo jestli zavládne ta nejtemnější reakce dle gusta Breivika a jeho soupeřníků, která svou brutalitou dost možná předčí i hitlerovská zvěrstva.

➔ Thomas Franke

ROZHOVOR S MLUVČÍM NENÁSILNÉ BLOKÁDY NA ŠUMAVĚ

EKOLOGIE:

Podle názoru RNDr. Mojmíra Vlašína, tiskového mluvčího nenásilné blokády kácení na Šumavě, jde v případě kůrovcové kauzy „o propojení podnikatelských zájmů s vedením parku“ a zásah policie proti ekologickým aktivistům hodnotí jako „jednoznačně (...) trestný čin obecného ohrožení.“ – Solidarita vám přináší Vlašinyv exkluzivní odpovědi týkající se situace v Národním parku Šumava, kde probíhá od 15. července 2011 blokáda, která má za cíl zamezit kácení v první zóně parku, k němuž dalo nelegálním způsobem podnikt samo vedení NP a CHKO Šumava, v čele s jejím ředitelem Janem Stráským.

Jak jste se o kácení v dosud bezzásohové zóně NP Šumava v oblasti Ptačího potoka na Modravsku dozvěděli?

Poté, co ministr Chalupa zveřejnil změnu managementu, a bylo známo, kde všude by

se mělo zasahovat proti kůrovci, prošli jsme tato místa (Jaromír Bláha, Jan Piňos a já) a vytypovali lokality, kde by plánovaný zásah mohl být devastující pro přírodu. Tam chodily pravidelně hlídky. Jedna zjistila a nahlásila kácení v oblasti Ptačího potoka.

Proč jste se rozhodli zabránit kácení stromů?

Podle Zákona o ochraně přírody a krajiny platí, že na celém území národního parku je zakázáno mj. hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů anebo nevratně poškodovat půdní povrch (§16, odst. 1, písm. a). Podle § 22 ZOPK platí, že „ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod“ lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany

přírody. Kromě toho je nutnost mít platnou výjimku ze zásahu do biotopu zvláště chráněných druhů podle § 56 zmíněného zákona. Správa příslušné výjimky neměla a nemá takže kácení probíhalo nelegálně. To byl tedy právní důvod.

Řada odborníků – přírodovědců považuje kácení v oblasti Ptačího potoka za nejen zbytečné (kůrovec se odsud dále nešíří a již raší mladé stromky) ale i devastující (počináním nevyškolených dřevorubců v oblasti dochází k narušení lesa apod.). Správa NP Šumava nezískala a nezveřejnila odborné studie o povaze a rozsahu hrozících škod a o nejvhodnějších metodách k jejich zamezení. Toto byl tedy důvod odborný.

Je pravda, že se zde kácí také stromy, které nejsou napadené kůrovcem?

Ano. Asi 5 % pokácených stromů, které jsme mohli podrobně prozkoumat, nebylo napadeno kůrovcem.

Souhlasili byste s odkorňováním stromů v bezzásahové zóně namísto kácení, nebo by bylo nejlepší nechat přírodu, ať se přirozeně s kůrovcem vypořádá?

V bezzásahové zóně je (jak název napovídá) nutno nezasahovat vůbec. Loupání stromů na stojato je menší zlo než káčet. Ale i při odkorňování nastojato jsme objevili asi 10 % stromů, které nebyly napadeny nebo byly již kůrovcem opuštěny (tj. nemohly být zdrojem pro další napadení kůrovcem).

Je pravda, že v oblastech, kde v minulosti byly stromy napadené kůrovcem vykáčeny, jsou nyní holiny a v oblastech, kde se nechávala přírodě možnost se s kůrovcem přirozeně se vypořádat (s pomocí přirozených nepřátel kůrovce), se les lépe a rychleji sám obnovuje?

Ano, to je bezpochyby pravda.

Co si myslíte, že je za snahou vedení NP a CHKO Šumava káčet za každou cenu i v dosud bezzásahových zónách?

V bezzásahových zónách jsou stromy. Stromy = dřevo. Dřevo = peníze.

Jak si vysvětlujete, že ČIŽP kácení stromů v bezzásahové zóně dodatečně povolila?

Nijak. ČIŽP totiž kácení stromů v bezzásahové zóně nepovolila. Většina novinářů vychází z tiskových zpráv NP Šumava a ČIŽP, nikoliv z dokumentů. Žádný dokument o povolení kácení stromu v bezzásahových zónách vydaných ČIŽP neexistuje.

Co se děje s pokácenými stromy? Nemůže i po pokácení vyletět kůrvec?

Po pokácení kůrvec může vyletět. V hospodářském lese se proto stromy ihned v kůře vyvážejí ven z lesa, v NP Šumava se většinou na místě odkorňují. Z pokorněných stromů vyletět nemůže, uhyne.

Jak se s kůrovcem vypořádávají na bavorské straně Šumavy?

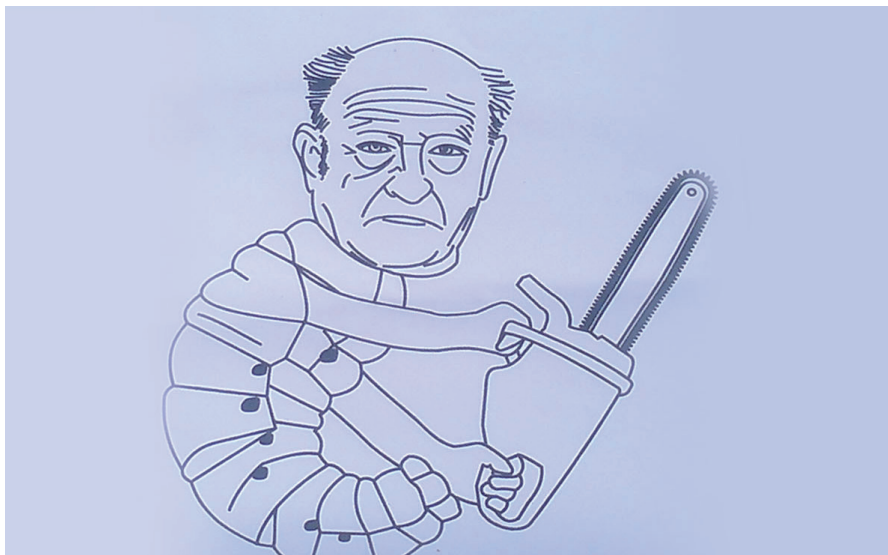
Proti kůrovci zasahují v okrajové zóně a v některých, od začátku zásahových územích; na zbytku nezasahují vůbec.

Podali jste trestní oznámení na ředitele NP Šumava Jana Stráského kvůli nelegální těžbě. Jak to, že místo toho, aby byl vydán soudní příkaz na zastavení těžby a policie nedovolila v těžení dál pokračovat do doby, než se podnět prošetří, zasahuje policie namísto toho proti účastníkům blokády, podle nichž je těžba nelegální a poškozuje přírodu?

V právním státě zasahuje policie na straně toho, kdo je v právu, v policejním státě zasahuje policie vždy na straně toho, kdo je u moci.

Blokáda v oblasti Ptačího potoka začala 15. července, kolik lidí se jí od té doby zúčastnilo a jakého věku jsou účastníci?

Pokud nepočítám mimina (ta jen při-

hlížela) tak nejnižší věk účastníka byl 18 let, nejvyšší 76. Zúčastnilo se odhadem 200 aktivistů (někteří jen na jeden den).

Jak blokáda na místě probíhá a kolik je zde v současnosti aktivistů?

Každý den jinak; 31. července až 74 lidí.

S jakými reakcemi lidí z okolí NP Šumava a návštěvníků parku se aktivisté setkávají?

Návštěvníci blokádu většinou podporují, místní jsou většinou proti.

Média přinášejí záběry lidí, kteří jsou údajně místní, jak protestují proti snahám aktivistů zabránit kácení. V lidech, kteří na místě nejsou, to může vyvolat dojem, že většina místních podporuje kácení a je proti aktivistům. Je opravdu velký počet místních obyvatel proti snahám aktivistů, nebo tomu tak není?

Obce v národním parku na Šumavě mají dvakrát větší příjmy na jednoho obyvatele než šumavské obce mimo NP. Sčítání, které dělá správa Národního parku Šumava, potvrzuje, že nejvíce turistů přibývá právě v místech, která byla ponechána divoké přírodě. Přirozené proměny pralesních ekosystémů jsou fascinující zážitek – a právě ony jsou magnetem, který přitahuje turisty do národních parků a na Šumavu. Místní se ale domnívají, že je tomu naopak.

Jak si vysvětlujete názory místních lidí, kteří jsou pro těžbu v NP Šumava, v dosud bezzásahových zónách?

Zájem turistů o návštěvu Šumavy nejvíce poškozuje zbytečné řeči o katastrofě v NP. Přitom se tam děje totéž, co se v horských smrkových pralesích dělo po tisíciletí. Ponechat vybraná místa divoké přírodě se vším všudy je samozřejmostí v národních parcích všude v Evropě. Tyto katastrofické scénáře jsou šířeny přímo správou parku a jsou nekriticky přijímány místními.

Postupovala policie v rozporu se zákonem, použila neadekvátní násilí?

Policie především neměla zasahovat na

straně NP Šumava, při zásazích postupovala převážně podle zákona, používala však zbytečně neadekvátní prostředky proti mírumilovným a nenásilným občanům. Při porušování zákona ze strany dřevorubců dělala policie, že nic nevidí.

Mluvili jste s dřevorubci o kácení?

S těmi, kteří chtěli, ano. Většinou je to nezajímá. Přišli si vydělat peníze. Dřevorubci nebyli místní.

Ohrožuje aktivisty a policisty kácení na zdraví a životech, když kácení pokračuje i přes to, že na místě jsou desítky lidí? Nemůže jít podle vás o trestný čin?

Jde jednoznačně o trestný čin obecného ohrožení.

Chtěla bych se zeptat na iniciativu „Zachraňme Šumavu“, které má údajně jít o masivní kácení v NP Šumava. Je prý za ní také podnikatel František Talián, který vlastní rozsáhlé pozemky na Šumavě a prosazuje stavbu lanovky na Hraničník přes vzácnou přírodu. Talián se zná také se Stráským z dob, než se stal ředitelem NP a CHKO Šumava; dokonce oslava 20. výročí založení parku se konala v hotelu, který pan Talián vlastní. Nemůže jít podle vás o propojení podnikatelských zájmů s vedením NP, které se projevuje ve snahách parku káčet za každou cenu?

Podle mého názoru jde o propojení podnikatelských zájmů s vedením parku.

Pokud se další lidé budou chtít do blokády zapojit, jak mají postupovat?

To je jednoduché – musí se zdvihnout od počítačů a televizorů a přijet. Kam – to ví už každý.

Mohou lidé pomoci NP a CHKO Šumava také jiným způsobem, než zapojením se do blokády?

Ano mohou psát dopisy odpovědným, mohou přispět finančně atd.

→ Otázky kladla Dana Hladíková,
Redakčně upraveno

ROZHOVOR S PŘÍMÝM ÚČASTNÍKEM ŠUMAVSKÉ BLOKÁDY

EKOLOGIE:

Ve druhém rozhovoru o situaci v NP Šumava vyzpovídal redaktor Solidarity aktivistu a člena Strany zelených Dominika Jandla, který se podílel na blokování kácení. Jandl připomíná „rozhodnutí klatovského soudu, který zcela evidentně na politickou objednávku rozhodl, že se Duha musí zdržet organizování jakýchkoli blokády,“ což svědčí o dalším propojování výkonné a soudní moci v České republice.

Dokázal bys stručně popsat, o co teď vlastně na Šumavě jde?

Ve stručnosti jde o to, že současný ředitel NP Šumava rozhodl, že nebude respektovat zásadu bezzásahovosti v první a částečně v druhé zóně parku a obchází přitom zákony i mezinárodní dohody. V hlubší rovině jde o samotnou podobu a existenci národního parku, která určitým lidem vadí a Stráský tam byl za tímto účelem a za poměrně nestandardních okolností dosazen.

Jakou roli zde vlastně hraje onen dokola zmiňovaný kůrovce? Dochází v této lokalitě ke kůrovcové kalamitě, nebo jde o pouhou hysterii okolo výskytu tohoto brouka, který je přirozenou součástí života zdravého lesa?

Kůrovce pochopitelně do takovýchto horských smrčín patří a vždy patřil a je součástí přirozeného cyklu života zdravého lesa. Důležité je říct, že o kůrovce v dané lokalitě ani nejde, protože podíváme-li se na mapy, které zpracovali odborníci, tak gradační linie výskytu kůrovce už je dávno za touto lokalitou.

Jak to vlastně na místě vypadá, konkrétně v oblasti Ptačího potoka?

Nejsem odborník ani ekolog, ale na místě člověk pochopí, že jde o naprosto unikátní biotop, kde na poměrně malém území teče hned několik potoků, je to velice vlhká, podmáčená oblast, díky čemuž tam jsou specifické podmínky pro život některých druhů rostlin a živočichů, zároveň je to poměrně těžko dostupná oblast, která vyhovuje například kriticky ohroženému tetřevu hlušcovi.

Na místo, kde právě probíhá to kácení, vede poměrně těžká přístupová cesta, je třeba mít pořádné boty, je to částečně první zóna NP, tedy místo, kde se smí kácet jenom úplně výjimečně, rozhodně by tam

neměl padnout ani jeden zdravý strom. Z větší části je to sice druhá zóna, která ale byla donedávna bezzásahová a bez výjimek by se tam také kácet nemělo, přičemž ty výjimky vedení NP nemá a Stráský to přiznává.

Co se týče skladby lesa, tak vedení NP záměrně lže, když tvrdí, že to jsou 60, maximálně 80 let staré stromy, které vysadil člověk – na některých místech to tak je, ale když tam člověk počítá letokruhy, tak zjistí, že většina těch stromů je stará 80, 100 nebo i 120 let, přičemž je vidět, že na velké části dané lokality nejde o uměle vysázený les, ale v podstatě o prales, byt ne původní.

Kolik stromů je v této oblasti vlastně napadeno kůrovcem? Je situace opravdu tak vážná, jak příznivci kácení tvrdí?

Strom, napadený kůrovcem člověk poměrně snadno pozná. Takový strom má porušenou kůru, některé stromy začínají usychat, nicméně tady se vyloženě uschlé stromy vyskytovaly jenom v malých skupinkách. Jinak ten les vypadá celkem zdravě. Normální člověk, pokud by se tam procházel a nevěděl by, že se tam něco děje, nebo neviděl ty modré značky na stromech, určených k pokácení, vůbec by nic nepoznal. Prostě se jedná o zdravý les, kde sem tam stojí suchý strom. Problém je mimo jiné v tom, že asi třetina z pokácených stromů je naprosto zdravá.

Kácí se tam tedy plošně?

Kácí se tam na několika lokalitách, jak plošně, tak selektivně. Každopádně tou modrou značkou jsou tam označeny odhadem tak tři pětiny stromů. Jakmile se takto les prokáčí, tak pak stačí jedna vichřice a zbytek padne už sám.

Na místě jsme si všimli zajímavé věci, o které se mi zmínil jeden z aktivistů studující lesnictví. Některé stromy měly zelenou značku, kterou byly označeny napadené stromy před jedním nebo dvěma lety v rámci monitoringu výskytu kůrovce. No a teď jsme viděli, že velká část těchto stromů žije, tyto stromy jsou stále zelené a tedy že v jejich případě zafungovala přirozená obranyschopnost proti těmto škůdcům. Tím, že se tyto silné stromy pokácí, dochází k ničení toho cenného genotypu, který je schopen kůrovce odolat.

Co se pak děje s pokácenými stromy? V první zóně národního parku je zakázáno pokácené dřevo odvázet...

Ty kmeny zatím zůstávají na místě. Bohužel v druhé zóně, kam spadá valná část dané lokality, je možné pokácené stromy odvázet, přičemž zákon je velmi vágní, neboť stanoví, že na místě by ve druhých zónách mělo zůstat ležet „až sto procent pokácených stromů“ Což taky může znamenat nulu. Zdůrazňuji zatím, protože v tuhle chvíli by si ty kmeny nikdo nedovolil odvázet. Nicméně většina těch poražených stromů je řezána přesně na délku 4,1 metru, což čírou náhodou odpovídá délce korby nákladního auta...

Jaká je vlastně vaše představa o tom, jak by se mělo na Šumavě proti kůrovci postupovat?

Kácení je určitě účinná forma boje proti kůrovci, ale problém je ten, že tato konkrétní lokalita se nachází kompletně za linií gradace kůrovce, což znamená, že kácení zde vůbec nepomůže. Kůrovce se v tuto chvíli šíří na jiných místech, kde kácení je žádoucí a říkají to i odborníci a ekologičtí aktivisté. Jde o ty méně hodnotné části Šumavy. Jsou ale i další postupy, jak šíření kůrovce zabránit, to je například odkornění napadených stromů nastojato, což znamená, že ty stromy budou nadále chránit ten mladý les, co pod nimi bují, proti větru, bude se tam držet to místní specifické mikroklima a tak dále. Spadlé stromy jsou zase mimo jiné důležité proto, že poskytují ochranu svým potomkům před zvěří a poskytují jim živiny.

Je to tedy tak, že otázka nezní „jestli kácet nebo nekácet“, ale jde o to „kde kácet“ a „jak kácet“?

Ano. Přesně tak postupovali v Bavorsku již někdy od sedmdesátých, osmdesátých let, kdy káceli jenom v těch méně významných zónách, aby ochránili hospodářské lesy, které k národnímu parku přiléhají, ale v těch nejvýznamnějších zónách zvolili bezzásahovou taktiku, což se dnes s odstupem času ukazuje jako správné rozhodnutí. Koneckonců nemusíme chodit až do Bavorska, protože už v roce 1999, kdy proběhla na Šumavě na Trojmezí první blokáda – tehdy hodně ostrá – se povedlo aktivistům zabránit plošnému kácení zabránit. A když člověk dnes přijde na

Trojmeznu, tak sice na první pohled vidí suchý les, čehož Stráský propagandisticky využívá, když lokalitu ukazuje novinářům z helikoptéry, ale pod ním raší už třeba deset let starý les zdravých stromů, které jsou silné, protože jsou kryté těmi velkými a popadanými.

Jak vlastně vypadá právě probíhající blokáda, které ses sám aktivně zúčastnil? Kolik je na místě aktivistů a jaká je jejich taktika?

Já osobně jsem tam byl ve středu a ve čtvrtek (27. a 28. 7.) a předtím ještě v úterý 19. 7. Ta blokáda byla zprvu organizována hnutím Duha, která se problémy Šumavy dlouhodobě odborně zabývá, ale pak přišlo rozhodnutí klatovského soudu, který zcela evidentně na politickou objednávku rozhodl, že se Duha musí zdržet organizování jakýchkoli blokád v této oblasti, takže se z toho stala v podstatě občanská záležitost. Blokáda tak stojí na lidech, kteří nejsou nikde organizováni, jenom jim prostě vadí, že je porušováno právo a je ničen unikátní lesní ekosystém. Je paradoxní, že když si člověk chce na zahradě pokácet strom, tak k tomu potřebuje povolení, zatímco tam se děje všechno vlastně na černo pod taktovkou státních institucí, které se navzájem kryjí. Do blokády se pak zapojili částečně i členové Greenpeace, Strany zelených a dalších organizací, ale hlavně je tam spousta lidí, kteří nikdy nic podobného nedělali. (...) Počet aktivistů na místě tak začínal někde na dvaceti, když jsem tam byl podruhé, kdy už probíhaly policejní zásahy, tak nás tam bylo kolem šedesáti, ale ten počet se stále navyšuje.

Jak konkrétně aktivisté brání kácení? Přivazuje se tam někdo ke stromům řetězy?

Ke stromům, ať už řetězy nebo za pomoci trubek, se tam přivazuje pouze menšina aktivistů, vlastně jenom ti nejzkušenější (...). Většina aktivistů volí jinou taktiku. Využívají zákona o bezpečnosti práce, který zhruba říká, že dřevorubec nesmí kácet strom, pokud se někdo jiný pohybuje v dosahu dvou délek toho stromu, který kácí. Pokud tedy ten strom měří řekněme 25 metrů a v okruhu 50 metrů je další člověk, tak by ten dřevorubec měl okamžitě přestat kácet. To zpočátku fungovalo, ale postupně docházelo ke stále většímu porušování těchto bezpečnostních norem, a to nejen ve vztahu k aktivistům ale i zasahujícím policistům. Byli jsme dokonce svědky situace, kdy spadl kmen dva metry od přihlížejícího policisty...

Když už jsi zmínil policii – jaký byl vlastně její přístup, kdo na místě zasahoval, jak se k vám policisté chovali?

Byli tam jak místní policisté, tuším z Kašperských hor, kteří se chovali velice

korektně a někteří myslím s naší myšlenkou i sympatizovali. Dokonce jsem zaslechl rozhovor dvou z nich o tom, že na Šumavě se krade dřevo ve velkém a že je to „strašný byznys“. Pak tam ale byly přivolány i pořádkové jednotky a jejich přístup už byl dost jiný. Oni tam přijeli s tím, že ekologičtí aktivisté jsou něco jako fotbaloví hooligans, na které jsou zvyklí, takže alespoň z počátku byl jejich přístup docela drsný. Postupně ale někteří z nich pochopili, že náš protest je nenásilný a začali se podle toho k nám chovat.

Jaký je postoj tamních obyvatel k blokádě?

Když se tam přijedete podívat, tak ucítíte, že tam panuje velmi napjatá atmosféra. Dá se říct, že většina místních je striktně proti blokádě a ekologickým aktivistům, ale je tam i část lidí, kteří s aktivisty sympatizují. Problém je, že tito lidé většinou mlčí. Možná se i bojí. Za odporem proti ekologickým aktivistům totiž stojí mimo jiné dost zřetelné ekonomické zájmy místních podnikatelských kruhů, kterým vadí samotná existence Národního parku Šumava. Ve hře je ale ještě další zajímavý fakt, a to, že se mnoho okolních šumavských obcí potýká s celkem vážnými problémy, přeci jen je to drsnější horská oblast. Problémy této oblasti se někteří místní politici, ať už lokální či výše postavení, naučili demagogicky svádět právě na ekologické aktivisty.

Není to ale také chyba ekologů a Duhy, že nedokážou místním vysvětlit, že stojí na jejich straně?

Určitě, toto Duha i státní organizace jednoznačně podcenily. Měla lidem vysvětlit, že to, že není práce, není dáno tím, že se nekácí, ale tím, že pokácené dřevo

je odváženo do Německa, místo aby se zpracovávalo u nás. Ostatně i ti lesní dělníci, kteří dnes kácí v první zóně NP, jsou vesměs Slováci, Maďari či Rumuni, jenom menšina jsou Češi a pochybuji, že by byl někdo z nich ze Šumavy. Nápadně to připomíná tu kauzu s takzvanými stromkaři, kdy Lesy ČR zaměstnávají za podivných okolností zahraniční dělníky a v podstatě je vykořisťují.

Jaká je podle tebe vlastně motivace zastánců kácení, jmenovitě třeba Jana Stráského? Čeho chtějí dosáhnout?

Podle mě za tím stojí kombinace určitých ekonomických zájmů zejména těžbařských firem a ideologického přesvědčení. V případě Stráského pak úplně bije do očí jeho neodbornost. Už jenom to, že prakticky ihned po svém příchodu do funkce nepřímo zrušil vědeckou radu NP, aby se zbavil odborníků, kteří jsou v drtivě většině proti takto necitlivým zásahům, něco o jeho přístupu vypovídá. Pan Stráský a další zastánci kácení usilují o to, aby byl NP Šumava postupně degradován na úroveň chráněné krajinné oblasti.

Myslíš si, že tomu takhle blokáda může reálně zabránit?

Ta blokáda sama o sobě samozřejmě nemá šanci dlouhodobě zabránit těžbě. Tady jde ale spíše o to, jak se bude u nás v budoucnu vůbec nahlížet na národní park – jestli to má být volná příroda, nebo jestli to má být dálnice pro turisty. Já myslím, že cílem té blokády bylo mimo jiné přenést ten spor do politické roviny, což se v podstatě už teď podařilo.

→ Otázky kladl Štěpán Lohr
Redakčně kráceno

STÁTNÍ KAPITALISMUS: MATERIÁLNÍ DĚDICTVÍ PO PŘEDŘÍJNOVÉ SPOLEČNOSTI

TEORIE:

Přetiskujeme další kapitolu z analýzy minulého režimu, kterou vypracoval Tony Cliff ve své knize Státní kapitalismus v Rusku.

VLÁDA DÉLNICKÉ TŘÍDY VE SPOLEČNOSTI, KDE NEEEXISTUJÍ MATERIÁLNÍ PODMÍNKY PRO ZRUŠENÍ KAPITALISTICKÝCH VÝROBNÍCH VZTAHŮ

Marx a Engels se nejednou zabývali otázkou, co by se stalo v případě, že by dělnická třída převzala moc dříve, než vyzrají materiální podmínky pro nahrazení kapitalistických výrobních vztahů socialistickými. Došli k závěru, že v takovém případě by se moc dělnické třídy brzy přesunula do rukou buržoazie. Dělnická třída by byla u moci jen dočasně a prorazila by cestu rozvoji kapitalismu. Tak například roku 1847 Marx napsal:

Je-li pravdou, že buržoazie politicky, to znamená prostřednictvím státní moci, „podporuje nespravedlnost majetkových vztahů“ [Heinzenův výraz], pak ovšem není pravda, že ji sama vytváří. „Nespravedlnost majetkových vztahů“ je podmíněna moderní dělbou práce, moderní formou směny, konkurencí, koncentrací výroby, apod., za svůj původ v žádném případě nevděčí politické nadvládě buržoazní třídy, ... politická nadvláda třídy buržoazie vyplývá z ... existujících výrobních vztahů. To znamená, že *svrhne-li proletariát politické panství buržoazie předčasně, bude jeho vítězství jen dočasné – jen pouhou fází v procesu samotné buržoazní revoluce – a bude sloužit jejím*

potřebám, jako tomu bylo v roce 1794. A to až do té doby, dokud historie nevytvoří materiální podmínky, které si budou vynucovat zrušení buržoazního způsobu výroby, a tím definitivní svržení politické nadvlády buržoazie. Takto musela „vláda teroru“ ve Francii strašlivými údery smést feudální ruiny z povrchu Francie, což byl úkol, kterého by plachá opatrná buržoazie nebyla schopna dosáhnout ani za desetiletí. Krvavé skutky lidu však mohly sloužit jen k vydláždění cesty buržoazii.

Ve stejném duchu psal i Engels. Nejhorší věc, která může potkat vůdce radikální strany, je nutnost převzít vládu v epoše, kdy ještě situace není zralá pro nadvládu třídy, kterou zastupuje, a pro realizaci opatření, která tato dominance vyžaduje ... to pak nutně vede k dilematu. To, co mohou udělat, je v ostrém kontrastu ke všem akcím, jež dosud praktikovali, a ke všem principům a dosavadním zájmům strany. Toho, co by měli udělat, dosáhnout nelze. Jedním slovem, tito vůdci jsou nuceni reprezentovat nikoli svou stranu a svou třídu, ale třídu, pro jejíž nadvládu ve společnosti uzrály podmínky. V zájmu samotného hnutí jsou nuceni hájit zájmy cizí třídy a svou třídu krmit frázemi a sliby, a tvrdit, že zájmy této cizí třídy jsou jejich vlastní zájmy. Každý, kdo se dostane do této svízelné situace, je nenávratně ztracen.

To, co Marx a Engels říkají o revoluci, která vynese proletariát k moci dříve, než se utvoří historické předpoklady pro přechod od kapitalismu k socialismu, se nevztahuje přímo na Říjnovou revoluci. Nejen proto, že historické materiální předpoklady existovaly v mezinárodním měřítku, ale také kvůli specifickým podmínkám v Rusku. Nejen, že byla ruská buržoazie svržena politicky, ale během několika měsíců po Říjnu byla také ekonomicky vyvlastněna. Venkovské buržoazii, která zůstala zachována, se nepodařilo proletariát svrhnout a její společenská váha, a to zejména v období pětiletého plánu, byla téměř zanedbatelná. Izolace Říjnové revoluce tedy nevedla jen k pouhé „fázi v procesu“ vývoje buržoazní revoluce, protože ruská buržoazie byla již zničena. Je-li tomu tak, jaké výrobní vztahy mohly po Říjnové revoluci nastat?

SOCIALISTICKÉ VÝROBNÍ VZTAHY

Zřízení socialistických výrobních vztahů vyžaduje mnohem vyšší úroveň výrobních sil, než bylo dědictví carismu. Engelsovo vysvětlení důvodů pro třídní rozdělení společnosti a pro rozdělení na vykořisťovatele a vykořisťované, plně odpovídá ruským podmínkám, a to i po Říjnu: Rozdělení společnosti na vykořisťovanou a vykořisťující třídu, na vládnoucí a utlačované třídy, bylo nutným výsledkem nízkého stupně rozvoje výroby. Toto rozdělení pak trvalo tak dlouho, dokud celková společenská práce vytvářela produkt, který jen mírně převyšoval to, co je nezbytné k holé existenci celé společnosti. „Dokud je drtivá většina společnosti pohlčena prací, pak musí být společnost nutně rozdělena na třídy.“ Vedle této velké většiny pohlčené prací se vytváří třída osvobozená od přímé produktivní práce. Tato třída se pak stará o obecné hospodářské a jiné záležitosti společnosti: řízení a organizace práce, fungování státu, justice, vědy, umění... atd. Je to tedy právě zákon dělby práce, který leží u kořene rozdělení společnosti do tříd. To ale vůbec neznamená, že toto rozdělení do tříd nebylo ustaveno násilím a loupeží, podvodem a lstí, nebo, že by vládnoucí třída, již jednou v sedle, nemohla posílit

svou dominanci na úkor pracující třídy a využít své vedoucí postavení k vykořisťování mas.

FUNKCE KAPITALISMU

Historické poslání buržoazie se dá shrnout do dvou Leninových postulátů: „Nárůst výrobních sil a socializace práce.“ V celosvětovém měřítku byl tento úkol již splněn. V Rusku revoluce odstranila překážky pro rozvoj výrobních sil, zlikvidovala zbytky feudalismu, vybudovala monopol zahraničního obchodu, který chránil rozvoj výrobních sil v zemi před ničivým tlakem globálního kapitalismu a vytvořila obrovskou páku k rozvoji výrobních sil v podobě státního vlastnictví výrobních prostředků. Všechny překážky bránící historickému poslání kapitalismu (socializaci práce a koncentraci výrobních prostředků – nezbytné předpoklady pro zavedení socialismu, které buržoazie nebyla schopna provést) jsou za těchto podmínek odstraněny. Po Říjnu stálo Rusko před úkolem splnit historické poslání buržoazie.

Dokonce i ve vyspělých zemích je stále řada buržoazních úkolů, které bude muset vítězná proletářská revoluce provést. Například, v některých částech USA (hlavně v zemědělství) je rozvoj výrobních sil omežován samotným kapitalistickým systémem, takže zde společenská výroba a koncentrace výrobních prostředků dosud nebyla realizována. Ale protože výrobní síly v USA jsou jako celek vyvinuté velmi dobře, budou tyto buržoazní úkoly pouze vedlejší záležitostí podřízenou budování socialistické společnosti. Zřízení společenské výroby a koncentrace výrobních prostředků tam, kde dosud ještě neexistují,

nebude dosaženo vznikem proletariátu na jedné straně a kapitálu na straně druhé. Dělníci zde nikdy nebudou odděleni od výrobních prostředků.

Jenže na rozdíl od tohoto příkladu bylo plnění buržoazních úkolů v poříjnovém Rusku s nízkou úrovní národního důchodu tím nejzásadnějším problémem. Ve Spojených státech může být rozmnožování nových výrobních prostředků nezbytných pro socializaci práce doprovázeno zvyšováním životní úrovně mas, posilováním prvku přesvědčení v pracovní disciplíně, upevněním dělnické kontroly nad výrobou, progresivním snižováním rozdílů v příjmech mezi manuální a duševní prací, atp. Avšak může být něčeho takového dosaženo v zaostalé zemi v podmínkách obležení? Může být pracovní kázeň založena především na přesvědčení, je-li převládající úroveň výroby velmi nízká? Může být rychlého tempa akumulace, vyžadovaného zaostalostí země a tlakem světového kapitalismu, dosaženo bez rozdělení společnosti na manažery a dělníky, na vládcy a ovládané? Mohlo by toto rozdělení skončit dříve, než ti, kdo řídí výrobu, převzou také řízení distribuce ve svůj vlastní prospěch? Může být dělnická revoluce v zaostalé zemi, izolovaná vítězně táhnoucím mezinárodním kapitalismem něčím jiným než pouhou „fází v procesu“ rozvoje kapitalismu? A to i tehdy, je-li zde kapitalistická třída odstraněna?

PROČ PĚTILETÝ PLÁN SIGNALIZUJE PŘEMĚNU BYROKRACIE NA VLÁDNOUCÍ TŘÍDU

V kapitolách 1 a 2 jsme viděli, že zahájení prvního pětiletého plánu znamenalo

bod obratu ve vývoji vztahů distribuce, ve vztazích mezi akumulací a spotřebou, mezi produktivitou práce a životní úrovní dělníků, v kontrole výroby, v právním postavení dělníků, v institucích nucené práce, ve vztahu zemědělců k výrobním prostředkům, v obrovském navýšení daně z obrátu, a konečně ve struktuře a organizaci státní mašinerie. Realita industrializace a kolektivizace se ukázala být v naprostém rozporu s nadějemi, které do ní vkládaly masy, a dokonce i s iluzemi, jež měla samotná byrokracie. Všichni si představovali, že pětileté plány posunou Rusko vpřed směrem k socialismu. Nicméně není to poprvé v historii, kdy jsou výsledky lidské činnosti v přímém rozporu s přáním a nadějemi jejich aktérů.

Jak můžeme odpovědět na otázku: Proč byl první pětiletý plán bodem obratu? Bylo to poprvé, kdy se byrokracie pokusila vytvořit proletariát a akumulovat kapitál tak rychle, jak je to jen možné. Jinými slovy, právě nyní začala byrokracie plnit historickou úlohu buržoazie. Rychlá akumulace kapitálu v podmínkách, kde je nízká úroveň produkce i národního důchodu na osobu, vytváří nutně tlak na snížení spotřeby mas a tím i jejich životní úrovně. Za těchto podmínek se byrokracie stala ztělesněním kapitálu. Stala se z ní složka společnosti, pro níž je akumulace kapitálu alfou a omegou, a která proto musí zlikvidovat všechny zbytky dělnické kontroly, uvědomění v pracovním procesu musí nahradit nátlakem, musí atomizovat dělnickou třídu, musí veškerému společensko politickému životu vtisknout ráz totality. Je zřejmé, že byrokracie, která se stala nezbytnou v procesu akumulace kapitálu a ze které se stal utlačovatel dělníků, určitě nebude liknavá ve využití své společenské nadvlády ve výrobních vztazích k získání výhod v distribučních vztazích. Industrializace a technická revoluce v zemědělství („kolektivizace“) v zaostalé zemi v podmínkách obležení takto transformuje byrokracii z vrstvy, která je pod přímou a nepřímou kontrolou a tlakem proletariátu, ve vládnoucí třídu – manažery „celospolečenského výrobního procesu: řízení práce, státní záležitosti, justice, věda, umění a tak dále.“

Dialektický historický vývoj plný rozporů a překvapení vedl k tomu, že čin, který sama byrokracie vnímala jako urychlení budování „socialismu v jedné zemi“, se stal prvním krokem k budování státního kapitalismu.

→ Napsal Tony Cliff, přeložil Vítězslav Lamač

NA SLOVENSKU BY MĚ ZAVŘELI

GLOSA:

▲ Veliký kormidelník v zamyšlení u Pomníku obětem komunismu, jehož autorem je Olbram Zoubek. Foto: ČTK

„Bratislava – Slovenský parlament dnes schválil zákon, podle něhož bude hrozit vězení za popírání zločinů komunismu. Podobná norma tam už jednou prošla v roce 2002, prezident Rudolf Schuster ji ale vetoval. Trestný čin popírání, zpochybňování, schvalování nebo ospravedlňování holocaustu, zločinů fašismu a komunismu

se bude trestat odnětím svobody na šest měsíců až tři roky. Zákon nazvaný „jáchymovská lež“ začne platit od září. Opozice pro něj nehlasovala, odpůrce má i mezi odborníky – právníky i historiky.“ (ČT 24)

Zákonem dané ztotožnění nacismu s komunismem, tj. politického programu genocidy s humanitní ideou komunismu, která lidstvo doprovází od prvopočátku, má zjevnou motivaci: ideologicky bránit tomu, aby se v našich myslích vzkřísila univerzální témata svobody a rovnosti, abychom neuvažovali nad rámcem stále brutálnějšího a „jedině možného“ globálního kapitalismu, abychom se dopředu, podvědomě zřekli revolty.

Ostatně, jak ve výše citované zprávě nechají poznamenat i historika Dušana Kováče, zákony podobného druhu připomínají totalitarismus, přičemž český protějšek lze hledat v deklarované snaze vlády zrušit komunistickou stranu. Ovšem ke stalinismu nebo nacismu, které na rozdíl od komunismu a nacismu srovnávat lze, máme přece daleko. Stalinismu se však oproti dnešku, a to v celé své hrůze, nepodařilo odstranit z lidské mysli emancipační tužby, jež pojem komunismu naplňují – jak si všiml maďar-

ský filozof a literární teoretik György Lukács, svědčí o tom Solženicynova úcta k práci v jeho protirežimních dílech, „paradoxně“ zcela odpovídající socialistickému realismu.

Proto – není-li komunismus srovnatelný s nacismem, nelze jej slučovat ani se socialismem v jedné zemi a s reálným socialismem.

Na druhou stranu, jak jde zákon, který vyměřuje sankce pro jedince zpochybňující systémové zločiny (zjevné v obou minulých režimech), dohromady se slovenskou oblibou fašistických „otců národa“? Předpokládejme, že s velkou pompou odhalené busty Tisa a Ďurčanského nedaleko Žiliny vsadí do vězení jako první. Stanou se tak prvním internovaným sousoším vůbec.

Konečně, dočkáme se docenění obětí tohoto režimu? Slovenský historik a publicista Eduard Chmelár po takové pietě již volá, když vedle stávajících pomníků – obětem nacismu a stalinismu – navrhuje „Památník obětem kapitalismu“. Není bez zajímavosti, že v českých Řečicích již takový pomník, jehož autorem je svérázný rodák Stanislav Šustáček, stojí – osaměle, jako prorok.

➔ Lukáš Matoška

NORSKO A SPOJENÉ STÁTY DĚLAJÍ TOTÉŽ CO BREIVIK, JEN V MNOHEM VĚTŠÍM ROZSAHU

GLOSA:

Nejdříve ze všeho se musíme podívat na Breivikovu ideologii. Tím, že jej nazveme „teroristou“, ještě nic nevysvětlujeme. Musíme se snažit mu porozumět. Jeho názor můžeme stručně popsat ve třech bodech. První bod, v Evropě zuří občanská válka mezi křesťanstvím (jež on sám chápe především jako katolictví) a islámem. Druhý bod, islám se šíří díky multikulturalismu a toleranci, přičemž hlavní představitelé této tolerance vidí, jak to on sám nazývá, v „kulturním marxismu“ a sociální demokracii. A třetí bod, diskuse je nemožná. Nemůžeme vystačit s norskou demokracií a debatovat o tom, protože lidé jsou hlší a němí. Islamisté, jak on sám nazývá všechny muslimy, nás nebudou poslouchat, neboť sledují jen vlastní cíle. Jinými slovy, jedinou možnou reakcí na ně je násilí. Je to strašlivé, ale nezbytné.

Tyto názory mi něco silně připomínají. Co? Mám na to jednu jednoduchou a jednu děsivou odpověď. Tak nejprve ta jednoduchá. Připomíná mi to nacismus. V Evropě zuří válka mezi Židy a Árijci – základní princip hitlerovského nacismu. A Židé jsou dle tohoto principu dvojího druhu: bolševičtí Židé v Moskvě a plutokratičtí finančníci v Londýně; Židům otevírá cestu míšení ras a manželství mezi Židy a Árijci – nejhorší zločin, jaký si lze představit. Tito lidé mají dle nacistické logiky svůj způsob myšlení a dialog s nimi je nemožný. Jediné, co člověk může udělat – vyhnat je.

K odchodu je můžete i motivovat. A pokud odmítnou, zbývá jediná alternativa – popravit je. A právě tohoto posledního kroku se Breivik chopil. Nemyslím si, že ho k této myšlence přivedl nacismus, ale jeho

názory se nacismu silně podobají. Breivik přišel s nápadem, aby každá muslimská rodina v Norsku dostala 25 000 eur na cestu zpět do své původní země. A pokud by odmítli, jedinou alternativou by byla poprava. Přesně totéž, co provedli nacisté v 30. letech v rámci tzv. dohody o přesunu, kdy šedesát tisíc sionistických německých Židů dostalo povolení, ale zároveň bylo přímo vyzváno k odchodu do Palestiny. Tuto ideologii proto mohu nazvat neo-fašismus. Místo antisemitismu je tu antiislamismus; místo míšení ras multikulturalismus. Tam, kde nacisté mluvili o rase, Breivik mluví o kultuře. Ale jinak je to prakticky totéž.

Vraťme se však znovu k otázce „Co jeho ideologie připomíná?“ Odpověď je děsivá a pro Norsko bude velmi obtížné ji přijmout. Jeho názory se totiž naprosto shodují s ide-

ologií Washingtonu, který vede válku proti muslimským zemím. Tyto názory si můžeme shrnout následovně: V Evropě zuří občanská válka. Říká se tomu „střet civilizací.“ Myšlenka, se kterou přišel princetonský profesor Bernard Lewis (a v knize *Střet civilizací* ji rozvedl Samuel Huntington – pozn. redakce). Za vzestup islámské hrozby může úpadek jednotlivých států, nad kterými přebírají kontrolu místní nebezpečné skupiny. Těmi jsou např. Taliban, Hamas, Hizballáh, al-Káida, ap., které z těchto zemí prý mohou vést rozhodující útok na křesťanské, západní země a zejména pak na USA. V tomto kontextu je interpretován především útok z 11. září. Tvrdí se, že nemá smysl vést s lidmi z těchto zemí dialog. Je to strašné, ale jediný jazyk, kterému rozumí, je údajně násilí. No, má země, Norsko, je toho příkladem. Norští vojáci v Afghánistánu zabíjejí Talibánci.

Já jsem mluvil s celou řadou Talibánců.

A velmi mě to dojalo. Neboť jsem si uvědomil, že jsou to především lidské bytosti, které jen bojují za svou zemi. Někteří z nich jsou těmi, které bychom nazvali „extremisty“, většina z nich však do této kategorie nezapadá. Myslím, že jejich ideologie by se v zásadě dala shrnout do tří bodů. Za prvé, hájí islám. Zároveň však dobře vědí, že se v minulosti dopustili chyb, a to zejména v přístupu k ženám. Za druhé, nenávidí Kábul jakožto hlavní platformu cizích útočníků. Za třetí, odmítají okupaci. Já osobně nemám žádný problém s přijetím těchto tří bodů. Zato mám však problém – či spíše zcela odmítám – společné úsilí norské vlády a Spojených států potlačit vzpoury lidí, s nimiž se údajně nedá mluvit.

Dalším příkladem je účast Norska v operacích proti Libyi. Bojové letouny F-16 provedly již 535 bojových letů a shodily přitom 501 bomb na tzv. vojenské cíle. Breivik by

klidně mohl říci: „Moje bomba zabila jen malý počet lidí a dopadla přesně na cíl.“ Norsko, má malá země, se nyní prezentuje jako oběť. Držíme den smutku. Pořádáme nádherné obřady. Premiér pronáší pečlivě vybraná slova. Všechno je to tak krásné. A v témže okamžiku se Norsko pod vedením Washingtonu dopouští přesně týchž zločinů, jenže v mnohem větším měřítku.

Pevně doufám, že má země dokáže tuto skutečnost pochopit. A myslím si, že toto porozumění je tou jedinou možnou cestou k pozitivní změně. A to jak pro Norsko a Evropu, tak pro celý svět.

Úryvek z rozhovoru s J. Galtungem z 29. července na stanici Democracy Now! (Democracynow.org/2011/7/29/norways_johan_galtung_peace_conflict_pioneer)

➔ Přeložil Vítězslav Lamač

NA OBRANU SLOVA KOMUNISMUS

GLOSA:

Snaha vyrovnat se s diskreditací slov jako komunismus, socialismus nebo proletariát tím, že je nahradíme jinými výrazy, vede buď k vyprazdňování pojmů, nebo k tomu, že se používají tajná označení, kterým rozumí jen někteří.

Slavoj Žižek používá slova jako komunismus, dialektický materialismus nebo diktatura proletariátu. Jsou to slova, která se jeví jako nepoužitelná a nadobro zdiskreditovaná. A proč to dělá? Jsou-li určitá slova zdiskreditovaná, a přestanou se používat, vytratí se význam nebo představa, kterou nelze spojit s jiným výrazem. Je tu sice zdiskreditované slovo, ale i přes jeho diskreditaci jej nelze nahradit jiným slovem. Pokud tak učiníme, tak nebudeme mít původní obsah v neposkrvněném hávu, nýbrž jiný obsah.

Co se stane, když nahradíme např. slovo socialismus výrazem radikální demokracie, jak to navrhovali někteří levicoví teoretici po roce 1989? Zachráníme sice jistý prvek socialismu, resp. pozornost obrátíme k tomu významu, který minulý režim potlačoval. Potíží je v tom, že tím se tento význam převede do jiného rámce. Budiž, je to postup, jímž se narušuje ideologické zneužití slova demokracie (demokracie jako pružné ospravedlnění zájmu mocných, viz heslo „šíření svobody a demokracie“). Heslo radikální demokracie pak hlásá, že demokracie má vládnout vždy a všude, i v ekonomice. Demokracie ve svých kořenech. Ty se dají shrnout tak,

že každý má právo rozhodovat o věcech, které se ho týkají.

Pak je tu otázka politické účinnosti. Vypadá to tak, že slovo socialismus nebo komunismus je zdiskreditované a odpuzuje potenciální spojence. Vyvolává nepřekonatelnou nechuť. Ale to je dvojznačné. Pouhé přejmenování nezpůsobí, že danou organizaci budou ostatní vnímat jinak. Masarykova dělnická akademie se přejmenovala na Masarykovu demokratickou akademii. Je přijatelnější?

Přejmenování je především ústupová strategie. Není v tom politická prozíravost, spíše snaha udržet se ve světě, který ovládá pravice. Jak je to s názvy, které si levice dává? Buď členové příslušné organizace vědí, že název je ústupek mocným. Je tu pak ještě tajný název, který znají ti, kteří jsou zasvěceni do jejího vnitřního života. Ve skutečnosti jsme komunisté, kteří si říkají radikální demokraté. Příkladem jsou středoevropské komunistické strany, které se po roce 1989 přejmenovaly.

V horším případě nastane splnutí. Oficiální název obsahuje vyprázdněná slova (občan, demokracie, solidarita, spravedlnost, svoboda) a organizace se chová podle nich. Veřejné vystupování je stejně prázdné jako název.

Samotný název však politickou organizaci nemůže odvrátit od toho, aby jednala podle bezprostředních výhod. To by se ukázalo, kdyby strana s nepřijatelným názvem, tedy KSČM, vstoupila do vlády.

Jak že by jednala? Stačí se podívat na její komunální politiku. Její komunální politici se chovají stejně jako ostatní. KSČM není žádná hrozba pro naši „demokracii“. I kdyby sestavovala vládu, tak její premiér a ministři budou postupovat zhruba tak, jak to známe od ČSSD nebo jiných stran.

Možná by prosazovala opatření běžná v západní Evropě, jako jsou dotace tuzemským zemědělcům nebo různá ochranná celní opatření. Když se o to kdysi pokoušel Josef Lux jako ministr zemědělství, byl označen za komunistu, protože chtěl omezovat svobodu trhu. Tyto kroky by mohla provést KSČM. Je to jediná strana, která se nebojí názvu komunistická.

A jaký význam mají stará levicová slova, jako je komunismus, soudruh, revoluce, proletariát? Není jejich význam nakonec v tom, že samotné jejich užití vytváří odstup od vyprázdněného „demokratického“ žargonu? Říci o sobě: „Jsem komunistu“, to vyvolá řetěz otázek. Ty jsi proti demokracii? Ty schvaluješ vyvraždění miliónů? Ty si přeješ omezení svobody slova? Rozdíl mezi užitím slova demokracie a slova komunismus v dnešních podmínkách je v tom, že výraz demokracie je vyprázdněný a nic nevyvolává. Slova, jako je komunismus, nutí k přemýšlení. K přemýšlení o demokracii.

➔ Michael Hauser, předseda Socialistického kruhu, převzato z Deníku Referendum

ROMANTISMUS JAKO KRYCÍ JMÉNO KAPITALISMU?

RECENZE:

K červencovému 222. výročí vypuknutí Velké francouzské revoluce přinášíme recenzi posledního překladu knihy, kterou editoval konzervativní přehodnotitel revoluce. Původní verze textu, jež byla určena posluchačům a odvysílána v Českém rozhlase, byla rozšířena pro Solidaritu.

Furet, François (ed.): Člověk romantismu a jeho svět. Vyšehrad 2010. Přeložili: Lada Bosáková, Jiřina Kučerová, Alena Mrázková, Jiří Šlégr

Francouzský historik François Furet, ideový přívrženec teoretika „totalitarismu“ Raymonda Arona, proslul především díky svému kontroverznímu přehodnocování Francouzské revoluce; výsledky tohoto pokusu o historiografickou revizi nebo alespoň zproblematizování standardně tradovaných a přijímaných interpretací revoluce zanesl Furet do esejistického souboru *Promýšlet Francouzskou revoluci*. S touto prací – oslavovanou paradoxně především v „postkomunistických“ zemích, které samy zúčtovaly s minulým režimem revolučně – jsme se již mohli seznámit v kvalitním českém překladu. Jistě, po Listopadu se reagovalo na doby, kdy se státně posvěcoval jediný správný výklad dějin, ale jsme na tom dnes, po dvaceti letech akademického ostrakizování historického materialismu a aktuálně v situaci, kdy vláda uzákonila „třetí odboj“, diametrálně lépe?

V případě sborníku *Člověk romantismu a jeho svět*, který v originále vyšel roku 1995, Furet vystupuje v roli editora, iniciátora a také zaštiťující autority celého podniku. Na práci participovalo vedle Fureta osm badatelů britské, francouzské, italské, německé a polské národnosti, pohybujících se na rozhraní oborů obecné historie, literární historie, filozofie, ale – v případě kapitoly Lékař – i medicíny.

Sborník otevírá syntetizující úvaha otce projektu Fureta, která ve stručnosti přibližuje záměry kolektivní práce a v neposlední řadě i předběžné rozvržení a náplň následujících kapitol. Leitmotivem celého díla je polemika s představou kontinuálního dějinného vývoje; na úplném prahu romantismu a moderní společnosti je to pochopitelně polemika s tezí o přímočarém, revolučním přerodu feudalismu v kapitalismus. Ideové pozadí polemické motivace Furetem představovaného badatele ukazuje celou škálu kritik tradičního pojmání dějin, o kterých se v této souvislosti mluví jakožto o velkých dějinách. Kontinuální dějinný vývoj, který je

postmoderními historiky – zde včele s Furetem – odmítán, je založen na dnes obecně a do značné míry oprávněně napadané představě, že dějiny plynou kauzálně od bodu A do bodu B, tj. že mají počátek a svůj cíl. Čím však noví historici hodlají nahradit „velké dějiny“ a předpoklad historického kontinuitu? Je to vzájemné proplétání kontinuitu a diskontinuitu, návazností a nesouvislých pohybů v dějinách?

Staré historiografie, jež se snažily rozvíjet jedinou syntetickou výkladovou linii, kterou pro 19. století, jemuž historie jako věda dominovala, filozoficky zdůvodnil Hegel svým „absolutním duchem“ – tato všeobshující entita je pravděpodobně v určité podobě podržena i v Marxově materialistickém „převrácení“. Oproti dialektickému směřování k syntéze máme ve sborníku zastávajícím postmodernistické postupy co do činění s rozparcelovanými dějinami.

Ve sborníku *Člověk romantismu a jeho svět* je historiografická alternativa realizována tak, že je nejdříve celý historický „materiál“ obsahově rozdělen dle kritéria třídní příslušnosti, sociálního statusu, povolání či pohlaví – tato kritéria jsou pak respektována kapitoly, o jejichž autorství se přispěvatelé sborníku dle svých specializací děl. Tak postupně absolvujeme pohledy v podobě samostatných kapitol na měšťana, dělníka, ženu, učitele, lékaře, kněze, intelektuála a revolucionáře doby romantismu. Nepřicházejí však dějiny, které budou vždy intelektuální konstrukcí, touto partikularizací o svůj univerzální obsah, o jehož vystižení spolu zápasily starší historické výklady?

Opozice vůči historicko-materialistické metodě, jež byla snad posledním pokusem o univerzalistické, syntetické uchopení dějin, je demonstrována již samotným titulem knihy – 19. století není stoletím „člověka kapitalismu“, ale stoletím „člověka romantismu“. Vulgární výklad Marxovy metafory o základně a nadstavbě – tedy představa, že bychom měli vycházet výhradně od materiální základny, abychom pochopili duchovní nadstavbu doby –, je pouze negován, a tedy nepřekonán. Na tomto místě nelze rozvést, proč byly Marxovi – který si při vystižení ekonomického pojmu vypomohl i Shakespearovou dramatickou postavou, tj. postupoval přísně vzato i od nadstavby k základně – oba postupy spíše nevlastní a proč se svou základno-nadstavbovou metaforou deklarovaného determinismu nedržel dogmaticky. Představa sborníku, že člověka lépe definuje duchovní kategorie

romantismu, která byla primárně určena přece jen umělecky, než materiální kategorie kapitalismu, proto není více práva reality. Historicko-materialistická metoda neměla ve svých nejlepších momentech zapotřebí člověka definovat jedním pojmem. Někteří ze soudobých marxistů se dokonce vymykají z debat o determinismu a indeterminismu, odmítají-li uznat determinismus za základní stavební kámen marxismu (Callinicos, Žižek a někteří další).

V rozvrhu kapitol můžeme spatřovat určitou architekturu, spodní plán, jímž se vrací pevná interpretace vlastní starým historiografií – jakási „falešná univerzalita“, jak by snad řekl Alain Badiou, který s postmodernismem polemizuje vytrvale. Ano, i v dotčené knize shledáme nakonec jakousi pevnou interpretační linii, již autoři sborníku původně chtěli předejít rozparcelováním „materiálu“ – chtěli by se říci, že co postmoderní historik vyhodí oknem, vrací se mu dveřmi. Ani deklarovaný diskontinuitní a disparátní pohled na dějiny nás nezabývá potřeby vytvářet si o historii souvislé a jednolitě představy.

První dvě kapitoly věnované měšťanu a dělníku představují třídní hledisko, následuje zahrnutí ženy ve světě majoritně stále mužském, dále povolání – učitel, lékař, kněz –, aby se skončilo intelektuálem a revolucionářem. Poslední jmenovanému je věnována závěrečná kapitola sborníku, což ponouká ke kacířské otázce – symbolizuje zde revolucionář přece jen další epochu, kterou bude předjímat a nezanedbatelnou měrou umožňovat?

→ Lukáš Matoška

★ PROTI KAPITALISMU

Kapitalismus dnes nedokáže řešit nejzákladnější problémy lidské společnosti či přímo jejich řešení znemožňuje. Tím nejenže brání dalšímu pokroku na cestě ke svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti, nýbrž ohrožuje i samu existenci lidstva. Celá dnešní společnost žije z výsledků práce námezdně pracujících většiny obyvatelstva.

Pouze kolektivní převzetí celospolečenského bohatství pracujícími a demokratické plánování, řízení výroby a distribuce jejích výsledků mohou vést k svobodnější, demokratičtější a sociálně spravedlivější společnosti.

Dnešní systém je v principu nereformovatelný. Struktury současného parlamentu, armády, policie a soudní moci byly vytvořeny vládnoucí třídou a jsou konstruovány tak, aby bránily její výlučné postavení.

Stejně odmítavý postoj zaujímáme k minulému režimu z let 1948–89 (a také k ostatním režimům ve východní Evropě, Číně, apod.), který nepovažujeme za socialismus, nýbrž za státně byrokratickou formu kapitalismu. Místo toho se hlásíme k tradici levé opozice proti těmto režimům.

★ ZA SOCIALISMUS ZDOLA

Podporujeme boje pracujících za kratší pracovní dobu, vyšší mzdy, lepší pracovní podmínky, za bezplatnou lékařskou péči a sociální zabezpečení, za rovný přístup ke vzdělání a informacím a všechny jejich ostatní emancipační snahy. Místo parlamentní politiky prosazujeme alternativu nezávislé aktivity pracujících prostřednictvím stávek, kampaní, manifestací, apod.

Jen sami pracující mohou dosáhnout svého vlastního osvobození. Místo institucí kapitalistického státu navrhuje systém společenské samosprávy, tedy úplné rozšíření demokracie do všech sfér společenského i hospodářského života.

★ SOLIDARITA

Úsilí o socialismus je součástí celosvětového boje. Prosazujeme solidaritu s pracujícími v jiných zemích. Jsme v zásadní a aktivní opozici vůči všemu, co proti sobě staví pracující různých zemí, různé barvy pleti, různé národnosti, různého pohlaví, sexuální orientace či profese. Podporujeme tedy

kampaně a boje proti rasismu, za úplnou politickou i ekonomickou rovnost žen a mužů, proti diskriminaci homosexuálů a lesbiček, apod.

Fašismus považujeme za akutní hrozbu pracujících tříd a svobodám a demokratickým právům, které v minulosti vybojovala. Boj proti fašismu je pro nás navýsost aktuální a prioritní.

★ REVOLUČNÍ ORGANIZACE

Aby bylo možno efektivně prosazovat tyto myšlenky, je třeba, aby se nejbojovnější části pracujících tříd, studentstva a mládeže zorganizovaly v revolučně socialistickou stranu, jejíž zárodkem chceme být. Vybudovat takovou stranu je možné pouze účastí ve skutečném dělnickém hnutí a aktivitou v masových organizacích pracujících tříd – například v odborech.

Ostatním pracujícím chceme v praxi ukázat, že zájmy reformistických předáků odborů, sociální demokracie nebo komunistické strany nejsou totožné s jejich zájmy. Vyzýváme všechny, kdo souhlasí s našimi základními tezemi, aby se k nám připojili.

Solidarita .tv

www.solidarita.tv

AKTUALIZOVÁNO O ZÁZNAMY PŘEDNÁŠEK Z FESTIVALU
MARXISMUS 2011 V LONDÝNĚ

SOCIALISTICKÝ KRUH

SDRUŽENÍ PRO LEVICOVOU TEORII

www.sok.bz

Recenze na knihy z edice Socialistického kruhu již
v zářijovém čísle

Prodejní místa časopisu

*Solidarita V lese. Časopis Solidarita je k dostání na
baru v této kavárně. Krymská 12, Praha 10-Vršovice*

cafevlese.cz

*Kamenný obchod Fair&Bio
Sokolovská 29, Praha 8-Karlín.
Jen 100 metrů od stanice metra Florenc
Otevřeno každý pracovní den od 11.00 do 19.00*

www.ekumakad.cz

Předplatte si Solidaritu

☐ Chci si předplatit následující čísla v ceně 100 Kč
(včetně poštovného – dotujeme polovinu)

☐ Distribuční předplatné
– chci si předplatitexemplářů časopisu.

Jméno:

Adresa:

.....

Telefon:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita,
Poste restante, 160 41 Praha 6, nebo objednávejte na info@socsol.cz.
Info: 775 205 682

Přidejte se k SocSol

☐ Chci více informací o SocSol a jejích aktivitách
☐ Chci se připojit ke skupině Socialistická Solidarita

Jméno:

Adresa:

.....

Telefon:

E-mail:

Vyplněný ústřížek zašlete na adresu: Socialistická Solidarita,
Poste restante, 160 41 Praha 6.